

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XV.
Štev. 59

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
TELEFON UPRAVE: 25-67 in 28-67
TELEFON OGLASNEGA ODDELKA: 25-67
Poslovalnica Ljubljana, Frančiškova 6, tel. 46-91
Poslovalnica Celje, Prešernova 3, telefon 290

Maribor, sreda 12. marca 1941

NAROCNINA NA MESEC
Prelemao v uravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din. tujina 30 din.
POSTNI ČEKOVNI RACUN: 11.405

Cena
din 1.—

Zakon o pomoči uveljavljen

Z Rooseveltovim podpisom je bil zakon o ameriški pomoči Veliki Britaniji in zaveznikom uveljavljen — Prve pošiljke vojnega materiala in živil bodo krenile na pot že danes — Material bo dobila tudi Grčija

ZAKON O POMOČI UVELJAVLJEN
WASHINGTON, 12. marca. RP. Kongres je včeraj popoldne sprejel zakonski

predlog o pooblastitnem zakonu prezidentu Rooseveltu za ameriško pomoč V. Britaniji in ostalim demokracijam z vse-

mi spremembami, ki jih je osvojil senat. Zakonski predlog je bil takoj nato predložen Rooseveltu v podpis in je s tem že uveljavljen. Roosevelt ima od tega trenutka dalje popolnoma svobodne roke glede dobavljanja, posojanja, pošiljanja in določanja vojnega materiala Vel. Britaniji. To pošiljanje se pričinja dejansko že danes. Čolni za preganjanje podmornic bodo najbrže krenili takoj na pot v Anglijo, prav tako stoji pripravljenih nadaljnjih 75 rušilcev, da jih izroče angleški vojni mornarici. Istočasno bodo krenile na pot tudi nove eskadrilje ameriških letal vseh vrst, od lovcev do največjih bombnikov. Pripravljajo se tudi novi transporti najrazličnejših živil. Vse to bodo USA Angliji posodile. Roosevelt zahteva od kongresa odobritev še 550 milijard dolarjev za dobavo vojnega materiala Angliji. V ameriški in svetovni javnosti prevladuje mnenje, da se USA bližajo z naglimi koraki tudi aktivnemu vmešavanju v vojno. Tudi mornariški

minister Knox, ki je govoril včeraj v New Orleansu, je dejal, da ne ve, če bo Zedinjenim državam še mogoče ohraniti mir, ker se bližajo hudim časom in je po ložaj zelo kritičen.

NOVIH 7 MILIJARD DOLARJEV
WASHINGTON, 12. marca. Ass. Press. Roosevelt je že podpisal zakon o pomoči Vel. Britaniji, Grčiji in Kitajski. V uradnih krogih nočejo povedati, koliko materiala je na razpolago za takojšen prevoz, rečeno pa je, da bo nekaj materiala šlo tudi v Grčijo. Roosevelt je tako po podpisu izjavil, da bo zahteval 7 milijard dolarjev novih kreditov za oborožitev.

ZAKON V AVTOTAKSIJU
WASHINGTON, 12. marca. Ass. Press. Zanimive so podrobnosti, kako je Roosevelt podpisal zakon o pomoči demokracijam. V kongresu je bil včeraj popoldne sprejet zakon z dodatki s 317 glasovi proti 81 glasovom. Takoj po sprejetju je podpredsednik USA Wallace prekinil vse formalnosti ter je takoj sprejel zakon za-

vil v ovitek, stekel do taksija ter bil v nekaj minutah pri Rooseveltu, ki ga je že čakal. Zakon je bil podpisan ob 3.15 popoldne, in štiri minute pozneje je vojno ministrstvo že dobilo nalog odpraviti material v Vel. Britanijo.

ROOSEVELT O POŠILJANJU MATERIALA

WASHINGTON, 12. marca. Reuter. Roosevelt ni hotel dati nobenih podatkov o vojnem materialu, ki bo izročen Veliki Britaniji. Dejal je le, da sedanja količina ni velika. Večinoma materiala bo poslana Angliji, ostanek Grčiji.

VOLIVNA ZMAGA INTERVENCIONISTOV V USA

NEW YORK, 12. marca. Reuter. Rezultati delnih volitev v 17 okrajih New Yorka so pokazali ogromno večino v korist pomoči Veliki Britaniji. Republikanski in demokratski kandidati, ki so za pomoč Angliji, so dobili 50.000 glasov, izolacionistični kandidat pa le nekaj manj kot 4000 glasov.

Pomen Macuokovega obiska v Nemčiji

Po švicarskih informacijah gre za izpolnitev obveznosti, ki jih je Japonska prevzela s trojnim paktom glede akcije proti Veliki Britaniji in Zedinjenim državam

BERN, 12. marca. ZPV. Potovanje japonskega zunanjega ministra Macuoke v Nemčijo, od koder bo odpotoval najbrže tudi v Italijo, ako se ne bo že v Nemčiji sešel tudi z vodilnimi italijanskimi državniki, smatrajo v berlinskih krogih kot izredno važen dogodek, katerega je sprožilo sprejetje pooblastilnega zakona o pomoči Veliki Britaniji v USA. Splošno prevladuje prepričanje, da gre pri tem za uveljavljanje obveznosti, ki jih je Japonska sprejela s sklenitvijo trojnega pakta z Nemčijo in Italijo. Te obveznosti se nanašajo na skupen nastop proti Vel. Britaniji, še bolj pa na japonski nastop proti Zedinjenim državam Severne Amerike v primeru, da bi se te postavile odriko na stran Velike Britanije. Izglasovanje zakona o pomoči s pooblastili Rooseveltu smatrajo tako v Berlinu kakor v Rimu, a seveda tudi v Tokiu, kot konec ameriške nevtralnosti in vmešanje v vojno na strani Vel. Britanije. V vseh treh prestolnicah prevladuje mnenje, da je od sedanje pomoči do tudi formalnega vstopa USA v sedanjo vojno, ki se bo s tem spremenila v splošno svetovno vojno, potreben samo še en korak, ki pa postaja neizbežen. Iz tega je mogoče jasno sklepati, kakšen namen ima prihod japonskega zunanjega ministra Macuoke v Nemčijo takoj po izglasovanju pooblastilnega zakona v ameriškem senatu. Gre za to, da sedaj tudi Japonska stori svojo dolžnost in poskrbi za to, da bodo Zedinjene države Severne Amerike z novo japonsko vojno akcijo vezane tako na Tih ocean in Daljni vzhod, da ne bi mogle vsaj v polni meri nuditi Veliki Britaniji v Evropi in Afriki iste pomoči, kakor jo nameravajo. V Berlinu in Rimu priznavajo, da se vojna sedaj razširja tako po ozemeljskem obsegu, kakor po moči vojske in po času trajanja. Nekateri italijanski listi pišejo o tem popolnoma odkrito. »Torej kaže, da sedanja vojna še zdavnaj ni dosegla maksimuma svoje razsežnosti in zapletenosti in se je treba zaradi tega pripraviti še na žilavo in zelo dolgotrajno vojskovanje.

udarja, da je Macuoka po pogodbi v Portsmouthu prvi japonski zunanji minister, ki potuje v Evropo. »Tribuna« dostavlja, da je potovanje Macuoke v tesni zvezi z zadnjimi dogodki v Ameriki. — Vstop USA v vojno bo imel avtomatične posledice v vstopu Japonske v vojno,

ki bo tako res postala svetovna. Japonska bo kmalu izpregovorila z odločno besedo tudi na vzhodu Azije. Nastopi trojnega pakta v Evropi in Aziji bodo v medsebojni tesni povezanosti.

RIM, 12. marca. Stefani. Pot Macuoke v Berlin je dokaz konstruktivnega duha

Razčiščevanje na Balkanu

BERN, 12. marca. ZPV. Položaj na Balkanu se nagio bliža dokončni razjasnitvi. Zdi se, da bo v tem oziru prav današnji dan velike važnosti. Po informacijah iz Berlina čaka Nemčija še na dokončne sklepe nekaterih vlad, ki pa bodo danes storjeni. Zaradi tega je treba pričakovati že v nekaj dnevih novih dogodkov.

LONDON, 12. marca. UP. Na merodajnem mestu zatrjujejo, da bo Anglija še pred vrnitvijo Edena in Dilla v London sprejela sklepe glede novega položaja na Sredozemlju. Tu naglašajo, da je najnovejši razvoj dogodkov na evropskem jugovzhodu v zvezi z nemškim prediranjem take narave, da z ozirom na razvrstitev sil na Balkanu ne dopušča Angliji, da bi še dalje ostala pasivna.

ATENE, 12. marca. Reuter. Kakor poročajo, je nemški poslanik v Atenah izročil predsedniku grške vlade Korizisu nekajšne predloge.

Ponesrečen atentat na Rendella

CARIGRAD, 12. marca. DNB. Sinoči po 10. uri je eksplodiral v spodnjih prostorih hotela »Pera Palace« pekarski stroj. Povzročene je precej škode, in nastal je požar, ki so ga pa kmalu omejili. Nekaj oseb je mrtvih, nekaj pa ranjenih. Poškodovan je tudi tramvaj, ki je v trenutku eksplozije vozil mimo hotela. Zadnje čase so bivali v hotelu Angleži, med njimi tudi nekateri diplomati, ki so zadnje dni dospeli v Carigrad. V hotelu je nastanjen tudi angleški poslanik Rendell, ki je pred dvema dnevoma došel iz Sofije. Ranjen ni bil od diplomatov nihče.

CARIGRAD, 12. marca. Reuter. V hotelu, v katerem se je nastanjen angleški poslanik Rendell, ki je prišel iz Sofije, je eksplodirala bomba ter ubila 3 osebe, večje število pa ranila. Menijo, da je bomba bila namenjena Rendellu ter podtaknjena v njegove kovčege.

CARIGRAD, 12. marca. Reuter. Ob priliki eksplozije bombe je bilo ubitih 25 oseb. Poslanik Rendell je bil v svoji sobi

ter je odpiral kovčege. Med ranjenci je 7 Angležev, med njimi 2 diplomata iz Sofije. Bomba je bila v enem izmed kovčgov angleških diplomatov ter domnevajo, da so kovčeg z bombo dobili Angleži med pregledom na bolgarski meji. Eksplozija je razbila vse pritličje hotela. Na cesti je polno stekla in delov pohištva. Vse osebe hotela so takoj aretirali, ostali gosti pa so se morali izseliti. Preiskava še traja.

CVETKOVIĆ NE BO SPREJEMAL
BEOGRAD, 12. marca. AA. Predsednik vlade Cvetković v petek 14. t. m. ne bo imel običajnega sprejema senatorjev in poslancev.

VAREN PREVOZ ČET
LONDON, 12. marca. Reuter. Uradno javljajo, da so čete, ki so zapustile Veliko Britanijo, brez incidentov dospelo na svoje določeno bojišče. Čete sestavljajo Avstranci in Novozelandci.

trojnega pakta in ni le slučajna posledica vojne. Solidarnost Nemčije, Italije in Japonske izhaja iz odpora proti angleškemu gospostvu in plutokraciji. Trojni pakt se je rodil že v akcijah v Mandžuriji, v Abesiniji in sudetskih deželah. Zgradil je jekleni most med germanstvom in romanstvom v medsebojnem razumevanju in s programom narodne pravičnosti. Zbližanje romanstva in germanstva z azijsko civilizacijo pomeni velik dogodek zgodovinske važnosti. Potovanje Macuoke v Evropo ta pomen še povečuje. Moderna revolucija je zrušila zidove, ki so nepravilno ločili Evropo od Azije. Trojni pakt predstavlja zavestno zrelost njegove civilizacije in misije v Aziji. Azija se zdaj zaveda vloge sodelovanja v evropski vojni.

RIM, 12. marca. Stefani. Italijanski tisk ugotavlja ob potovanju Macuoke v Berlin, da predstavljajo upravitelji osi Rim-Berlin - Tokio zgodovinsko silo.

TOKIO, 12. marca. INB. Macuoka se bo v Berlinu posvetoval o vseh aktualnih vprašanjih, ki zanimajo žave trojnega pakta. Po konferencah v Berlinu se bo japonski zunanji minister podal na po svetovanja tudi v Rim.

TOKIO, 12. marca. Reuter. Predsednik vlade Konoje bo zastopal Macuoko med njegovim bivanjem v Evropi.

Pričetek podmorske vojne

LONDON, 12. marca. Ass. Press. V uradnih krogih so izjavili, da se je začela spomladanska »bliskovita« vojna na Atlantiku, ki jo je napovedoval Adolf Hitler. V tednu, ki se je končal 3. marca, je bilo potopljenih 148.000 ton zavezniškega brodovja (29 ladij). To je tretji največji teden od začetka vojne. Največ izgub je bilo zadnjega oktobra (150.038 ton).

SMRT ČILSKEGA POSLANIKA

LISBONA, 12. marca. Reuter. Umrli je poslanik Čileja v Londonu, Oktavio Senoret.

MOLITVE V KANADI

OTTAWA, 12. marca. Reuter. Predsednik vlade Mackenzie King je izjavil, da bodo 22. marca po vsej Kanadi oficielne molitve.

Dogodki na evropskih in afriških bojiščih

Na zahodu zopet novi večji nemški napadi na Anglijo — Na albanski fronti so grške čete odbijale močne italijanske protinapade — V Afriki se nadaljuje angleška ofenziva v Abesiniji

VČERAJSNJE NEMŠKO POROČILO

BERLIN, 12. marca. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Včeraj so nemška letala izvedla uspešne napade na Anglijo. Po nemških letalskih napadih pretekle noči na luko in na pristaniške naprave v Portsmouthu so nastali hudi požari. Napad je trajal več ur. Bombe so razdeležale pristaniške naprave in važne objekte. V bližini angleške jugovzhodne obale in pri bistoškem pristanišču so nemška letala napadla več trgovinskih ladij. Zadelo so nekaj ladij, dve trgovinski ladiji sta pa nevarno poškodovani. Pri napadu na letališče Howking smo razdeležali letalske lope in nekatera stranska poslopja. Tudi smo uničili več letal na tleh. Sovražnikova letala so preteklo noč napadla neko mesto v zahodni Nemčiji. Vrgla so več bomb, vendar niso prizadejala nikakršne škode važnim vojaškim objektom. Porušila so le nekaj stanovanjskih hiš. Nevarno je poškodovana tudi neka bolnišnica. Nekaj civilistov je ubitih, drugi pa so ranjeni.

DANAŠNJA NEMŠKA POROČILA

BERLIN, 12. marca. DNB. V teku noči so nemški bombniki napadli Birmingham in neko luko na južni obali Anglije. Napad je bil uspešen, ponekod zelo uspešen. Zadelo so važni vojaški objekti. Pojavilo se je več požarov, nekje tudi večje eksplozije.

AMSTERDAM, 12. marca. DNB. Sinoči je takoj ob mraku sledil napad nemških letal na Anglijo. Velik del otoka so zajeli napadi nemških bombnikov, ki so odvrgli mnogo zažigalnih bomb. Glavni napad je veljal zahodnim delom otoka, pa tudi mestom na jugozahodu in jugovzhodu Anglije, kjer je velika škoda.

BERLIN, 12. marca. DNB. Angleške letalske edince so napadle neko severno-nemško mesto. Ogenj protiletalskih topov jim je preprečil, da bi vrgle bombe na določene cilje. V mestnih četrtih je porušeni več stanovanjskih hiš. Niti en vojaški objekt ni bil zadet. Ubitih je nekaj oseb, število ranjenih je večje.

ANGLEŠKA POROČILA

LONDON, 12. marca. Reuter. Letalsko ministrstvo javlja: Očividci napadov na Portsmouth pripovedujejo, da so protiletalske baterije sestrelile štiri sovražne bombnike nad mestom. Reflektorji so takoj ob prvem napadu vzeli na piko sovražna letala. Eno izmed letal je zadel izstrellek topa v polno. Začelo je goreti in se je zrušilo na zemljo. Takoj nato je zadelo podobna usoda drugi nemški bombnik. Tretje letalo se je od zadetka razletelo že v zraku, četrto pa je v plamenih padlo na otok Wight.

ITALIJANSKO POROČILO

RIM, 12. marca. Stefani. Italijansko vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno poročilo: Grško bojišče: Na odseku devete armade izvidniško udejstvovanje. Na odseku enajste armade topniško streljanje in krajevni nastopi pehote.

GRSKO VOJNO POROČILO

ATENE, 12. marca. Reuter. Uradno poročilo pravi, da so bili vsi sovražni napadi odbiti z velikimi izgubami za nasprotnika. Na nekem sektorju fronte je bilo ujetih 450 vojakov.

ATENE, 12. marca. At. Ag. Uradno poročilo grškega poveljstva št. 136 pravi, da sovražnik še nadaljuje z ofenzivnimi napori, vsi njegovi poizkusi predora so pa bili zavrnjeni z velikimi izgubami za nasprotnika. Zajetih je bilo 450 Italijanov, med njimi več častnikov, trije višji častniki. Grška letala so uspešno bombardirala sovražne položaje. Sovražnik je bombardiral Likuri in neko manjše mesto na zahodnem Peloponezu, povzročivši večjo škodo. Ljudskih žrtev ni bilo.

BOMBARDIRANJE MALTE

MALTA, 12. marca. Reuter. V minili noči so sovražna letala bombardirala Malto. Ena oseba je mrtva, eno letalo je bilo sestreljeno.

ITALIJANSKO POROČILO IZ AFRIKE

RIM, 12. marca. Stefani. Vrhovno po-

veljstvo italijanske vojske v Afriki je izdalo včeraj vojno poročilo sledeče vsebine: Malta: Naša letala so obsula z bombami pomorsko oporišče La Valetto na Malti. Letala nemškega letalskega zbora so, leteč zelo nizko nad nekim oporiščem na Malti, hudo poškodovala dve veliki vodni letali. — V Severni Afriki: Odbili smo nov sovražni napad na Džarabub. Nemška letala so izvršila napad iz nizke višine in razgnala več tankov in drugih sovražnikovih mehaniziranih vozil v Cirenaiki. Naša lovška letala so zbila neko letalo znamke Blenheim. — V Vzhodni Afriki: Na severni fronti živahno delovanje patrol. Naša letala so v zelo nizkem poletu napadla velik oddelček angleških mehaniziranih vozil in jih okoli 30 zadelo in zažgala. Sovražnikova letala, ki so se skušala približati nekemu našemu letalskemu oporišču, smo napadli z lovci in jih pognali v beg. En bombnik vrste »Blenheim« smo sestrelili.

NEMŠKO POROČILO IZ AFRIKE

BERLIN, 12. marca. DNB. Nemško vrhovno vojno poveljstvo poroča: Velike eskadrile nemških letal so napadle otok Malto. Posebno srditi so bili napadi na pristanišče La Valetto in na letališče. —

Bombe srednjega in velikega kalibra so zanele velike požare. V Severni Afriki so nemška letala bombardirala zbirajoče se britanske čete in kolone motornih vozil. Napad je bil zelo uspešen. Uničili smo več oklepnih in drugih borbenih vozil, mnogo smo jih pa poškodovali.

ANGLEŠKA POROČILA IZ AFRIKE

KHARTUM, 12. marca. RP. Angleške čete so prekorale abesinsko mejo še na novem odseku iz Sudana, odnosno Ugande in pričele napredovati na abesinsko ozemlje. Pri tem so zavzele kraj Afodu in se približale mestu Asosa. Na fronti v Gozdamu so abesinske čete zopet napredovale za okoli 35 km proti Debra Markosu. Na jugu se nadaljujejo operacije iz smeri Kenije in Somalije. Tu morajo južnoavstralske in abesinske čete premagati velike razdalje, zato ni še podrobnih poročil. V Eritreji ni posebnih novih dogodkov, prav tako tudi ni nič novega v Libiji.

KAHIRA, 12. marca. Reuter. Angleške letalske sile so močno bombardirale Tripolis. Na letališčih so nastali veliki požari, uničeni sta dve sovražni letali, več jih je poškodovanih. Vsa angleška letala so se vrnila.

Napad v Sicilski ožini

KAHIRA, 12. marca. Reuter. Neka britanska podmornica je potopila 10.000-tonsko italijansko transportno ladjo med Sicilijo in Tripolitanijo.

LONDON, 12. marca. Reuter. Admiraličete javlja, da je neka angleška podmornica potopila italijanski transportni konvoj s četami na krovu.

Izjava generalnega guvernerja Maroka

TANGER, 12. marca. DNB. V intervjuju je dopisniku pariškega lista generalni guverner Maroka, general Nogues dejal, da je Maroko poslal že nekaj milijonov stotov žita v Francijo. Vse vesti, ki pravijo, da se iz Francije pošilja žito in živež sploh dalje v Nemčijo, so brez podlage. Marokansko žito, poslano v nezasedeno Francijo, ostane tam; niti eno zrno ne gre preko demarkacijske črte.

General je dostavil, da blokada Anglije, ki se sicer izvaja proti Franciji iz čisto vojaškega stališča, ni uspela. Angleži ovirajo celo uvoz najpotrebnejših stvari za Maroko. Odslej bo francoska vojna mornarica spremljala prevoz sladkorja iz Antilov v Casablanca, Med Španskim in Francoskim Marokom je prišlo do popolnega sporazuma oblastev v vseh interesih.

Portugalska vojaška misija v Londonu

LONDON, 12. marca. Reuter. Portugalska vojaška misija, ki biva v Angliji, je bila sinoči gost portugalskega poslanstva v Londonu. Poslanik Monteiro se je zahvalil Veliki Britaniji za pomoč, ki jo je angleška vlada poslala ob nedavni ciklonski katastrofi na Portugalskem.

Važne Hullove izjave

WASHINGTON, 12. marca. DNB. Na konferenci novinarjev je zunanji minister Hull na vprašanje odgovoril, da doslej ni bilo resno vzeto v poštev vprašanje najetja irskih baz po USA, ki bi bile potem dane tudi Angliji na razpolago. Glede tega, ali bodo USA intervenirale pri Angliji za dovoz živeža v Francijo, je Hull odvrnil, da je njegovo stališče znano. Politika USA gre za tem, da ublaži lakoto, on sam da si prizadeva, da najde neke rešitev v tem pogledu.

AKCIJE ANGLEŠKEGA LETALSTVA

LONDON, 12. marca. RP. Letalski minister Archibald Sinclair je podal včeraj v zbornici poročilo o angleškem letalstvu in dejal, da so Angleži zbili doslej 4250 nemških in 1100 italijanskih letal, sami pa so jih izgubili 1800. Angleška letala so izvršila nad Nemčijo in zasedene kraje 1660 napadov. Tu pa niso šteli napadi in izgube, ki so jih povzročili dominioni in zavezniški Anglije. Anglija ima sedaj 130.000 pilotov njeno letalstvo pa se lahko kosa z nemškim tudi po številu in stalno narašča. Izdelujejo se tudi nove vrste letal. Sedaj bo prišla še pomoč iz Amerike.

ROOSEVELT BO GOVORIL

WASHINGTON, 12. marca. RP. Tu zatrjujejo, da bo imel predsednik Roosevelt v najkrajšem času važen govor po radiu.

TURČIJA NE DA IZJAVE

ANKARA, 12. marca. RP. Obljubljeni komunike zunanega ministra Saradzogla o turški zunanji politiki je izostal in sploh ne bo podan. Prav tako tudi ne bo govoril o tem vprašanju ministrski predsednik Seydam, kakor se je pričakovalo.

SMRT BOLGARSKEGA POLITIKA

SOFIJA, 12. marca. Reuter. Sodelavec Stambolijskega, bivši minister in poslanec zemljedelske stranke Stojan Omarčevski je umrl. Kot prosvetni minister je ustanovil v Sofiji umetniško in glasbeno akademijo, medicinsko, agronomsko, veterinarsko in bogoslovno fakulteto. Napisal je mnogo znanstvenih del.

ZAHVALA NEMČIJI

PARIZ, 12. marca. DNB. Centrala za zbiranje francoskih vojnih ujetnikov se je zahvalila nemškim oblastvom, ker so dovolile izhajanje francoskega lista za francoske vojne ujetnike v Nemčiji.

VPRAŠANJE POMOČI BELGIJI

BERLIN, 11. marca. Nemška diplomatika korespondenca se bavi s stališčem Anglije glede prehrane Belgije in drugih okupiranih krajev ter ugotavlja, da je angleški poslanik v Washingtonu na ponovno intervencijo Hooverjeve akcije prekrbovanja Belgije z živežem odgovoril, da Velika Britanija ne more dopustiti, da se oslabi njena blokada s prevozom živeža iz prekomorskih dežel v kraje, ki jih je okupiral njen sovražnik.

Mariborska napoved: Oblačno in hladno vreme. Obeta se izboljšanje vremena. Včeraj je bila maksimalna temperatura +13, danes minimalna -0,2, danes opoldne 0.

Borzi, Čurik, 12. marca. Devize: Beograd 10, Pariz 6.60, London 18.50, New York 431, Milan 21.80, Berlin 172.50, Sofija 4.25, Budimpešta 85.50, Bukarešta 2.1250.

Roosevelt po stopinjah WILSONA

Prav za prav se v zgodovini res marsikaj ponavlja, vsaj na zgledih preteklosti kujejo zaključke v primerjavi s sedanjostjo. Svet je zajela nova vojna, strahovit obračun med velikimi silami je pred nami in konec mu je težko dognati. In v ta razvneti plamen gigantskih naporov narodov prihaja kakor v minili svetovni vojni tudi zdaj glas iz Amerike, da »Novi svet noče ostati ravnodušno ob strani«.

Ko so se 1914 razporedile milijonske armade po evropskih bojiščih, je vodil vaje ameriške vlade v Washingtonu »mirovni« prezident Woodrow Wilson. Tako v vladni kakor v opozicijski stranki Amerike so priznavali njegove velike zasluge za gospodarstvo v USA. Kakor Roosevelt se je tudi Wilson energično lotil reorganizacije zastarelega sistema, kar mu je tudi pripomoglo, da je bil 1916 ponovno izvoljen za predsednika.

Wilsonove reakcije

Na kraju 1916 je Nemčija podvzela podmorniško vojno proti Angležem. Po poptitvi »Lusitanie«, »Arabica« in »Sussex« so USA energično protestirale. Nemčija je podmorniško vojno omilila, ko je pa napovedala od 1. februarja 1917 dalje brezkompromisno vojno na morju, se je Wilson odločil. Zahteval je, da se podmorniška vojna konča, ker »da je nečloveška«. Nemški kancelar je odgovoril, da bo vsaka ladja okrog Anglije, ob francoski in italijanski obali brez predhodnega opozorila potopljena. Wilson je nato dne 3. februarja 1917 prekinil diplomatske odnose z Nemčijo, dne 6. aprila istega leta pa napovedal vojno.

Wilson kakor ameriški narod ni skrival simpatij za demokratske države. Jezikovno in kulturno so se USA vedno bolj zlivale z Veliko Britanijo v enoten anglosaksonski duh in Wilson, čeprav je želel ostati izven vojne, je bil s simpatijami na zavezniški strani. Čim je prezident prekinil diplomatske odnose z Berlinom, je močan propagandni val zajel ameriške množice v pravo »križarsko vojno za demokracijo«. Sestavljena je bila milijonska armada pod poveljstvom generala Pershinga, ki je odšla na evropsko bojišče in prispevala k zmagi.

Kaj mu očitajo Nemci

Nemčija naravno ni nikoli odpustila »nepripravnosti« zadržanja Wilsona. Očitala mu je, da »je bil neposreden krivec nemškega zloma, ker je omajal duhi nemškega naroda. Kajti, kmalu po zlomu Rusije se je oglasil tudi v imenu socialno demokratske večine v berlinskem parlamentu Scheidemann, ki je s podporo vodje centra Erzbergerja vrgel kancelarja Bethmann Hollwega in zahteval sklenitev miru. Kancelarsko mesto je zasedel Michaelis, ki je pa moral kmalu pustiti prostor nasledniku, bavarskemu državniku grofu v. Hertlingu. Wilson je notranjo šibkost v nemški vladi izkoristil za svoje račune in živo namigaval, da bi bilo treba zamenjati tudi cesarja, ker da se on noče pogajati s Hohenzollerncem« (glej Hermann Jaenicke: »Weltgeschichte«).

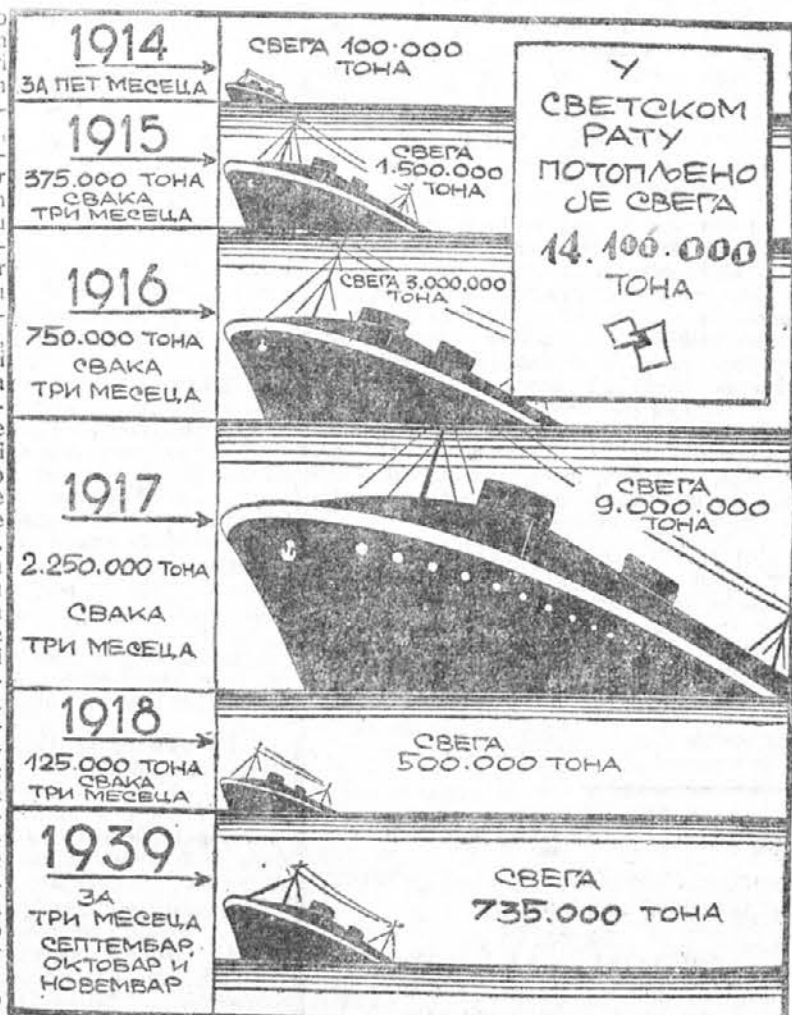
Se ostreje komentira vstop Zedinjenih držav v svetovno vojno 1917 in posledice nemški geopolitik Arthur Dix v svoji knjigi »Politische Geographie«, kjer pravi na str. 286—287:

»Ko je takoj ob izbruhu vojne zaprosil ameriški vojaški ataše Gerard za mesto pri ameriškem veleposlaništvu v Berlinu, je neki ameriški osebnosti dejal: »Ti ne vedo, da smo mi na drugi strani.« To izjavo so vzeli na Wilhelmstrasse prav tako na znanje, kakor mnoge druge geste Wilsona in Gerarda. Čim dalje časa je potem trajala vojna, tembolj je Wilson vodil anglofilsko politiko. Bil je sicer predviden pred prezidentskimi volitvami. Ko je pa imel zmago v rokah, je prijel za vaje in pripravil USA temeljito na vojno. Postavil je najboljšo polko ameriških Nemcev in Ircev ter jih vodil na strani Angležev v boj proti Nemcem, in to v trenutku, ko je bil zlom francoskih moči že povsem blizu. Pojav svežih nemško-ameriških polkov na bojišču je dvignil moralo izmučenega francoskega naroda in odločil o končni zmagi. Wilsonov zadnji bluff s 14 točkami pa je odprl pot Nemčiji k najstrašnejšemu miru, kar ji je bilo po razdejanju Kartagine.«

Ali bo sedanja podmorniška vojna uspela?

Pregled trgovinske mornarice velesil pred bivšo in sedanjo svetovno vojno — Učinek podmorniške vojne v l. 1914-18 — Nova napadalna taktika in novo obrambno orožje

Z veliko večino izglasovani zakon o pomoči Veliki Britaniji v ameriškem senatu in daljnosežna pooblastila, ki jih je dobil Roosevelt, so vsekakor izredno pomemben dogodek v razvoju sedanje vojne. Tako v Berlinu, kakor v Rimu in Tokiu dajejo prvi komentari jasno izpoved, da bodo šle osi ostro reagirati na Rooseveltovo politiko. Najmočnejše orožje, ki naj bi pariralo podporo USA Angliji, pa je napoved poostrenejše podmorniške vojne. Velika Britanija je ob ustanavljanju svojega imperija morala naravno že zgodaj misliti tudi na mogočno trgovinsko ladjevje. Zveza s prekomorskimi posestmi, dostavljanje domače proizvodnje na tuja tržišča, pa tudi dovoz iz kolonij v domovino je mogoče z izpomagalno tonazno trgovinskega ladjevja. Posrečilo se ji je, da je v tem pogledu prevzela prvenstvo pred ostalimi velesilami sveta. Če primerjamo stanje trgovinskega ladjevja velesil in za njimi najmočnejših malih narodov v prekomorski trgovini, vidimo naslednje stanje pred minilo in sedanjo svetovno vojno:

	brutoregistrskih ton	1914	1938
Velika Britanija	12.416.000	17.780.000	
Zedinjene države	8.838.431	12.050.807	
Nemčija	3.320.072	4.132.319	
Japonska	2.090.269	5.006.712	
Italija	1.232.848	3.290.431	
Francija	1.582.416	2.903.594	
Rusija	783.019	1.280.878	
Norveška	1.784.471	4.539.200	
Holandska	769.741	2.855.382	
Grčija	637.449	1.889.269	

Velika Britanija ima relativno še vedno najmočnejše trgovinsko ladjevje. V primeru s stanjem pred bivšo svetovno vojno je pa izgubila precej na svojem deležu v svetovni trgovini. Zedinjene države, predvsem pa Japonska, Norveška in Holandska so znatno povečale svojo trgovinsko mornarico in odvele premočni delež Angležem. Kljub vsemu je ostala Velika Britanija prva med državami, katerih zastave se vijajo po svetovnih morjih. Ima še danes 26,6% svetovnega trgovinskega ladjevja v svojih rokah. Nje glavne prometne smeri so zdaj obrnjene na Ameriko, v Južno Afriko in Avstralijo. Za trgovanje s prekomorsko posestjo je prevzela od zavezniških držav, deloma pa tudi zasegla več milijonov ton trgovinskih ladij. Ako upoštevamo, da imajo Zedinjene države Severne Amerike svojo glavno trgovinsko prago usmerjeno v Evropo in da se bo po sprejetju zakona o pomoči Veliki Britaniji izredno poživila glavna prometna žila med Veliko Britanijo in Kanado, odnosno USA, bo anglo-

saksonski blok skupaj z zaseženimi trgovinskimi ladjami ostalih držav razpolagal s trgovinsko tonazno 38.562.000 ton parnikov. Svetovna tonaza trgovinskega ladjevja je znašala pred sedanjo vojno 67.847.000 reg. ton. Anglosaksonski blok razpolaga tedaj s 56,8% vse trgovinske mornarice sveta.

Takšno je stanje pred začetkom poostrenejše podmorniške vojne na Atlantiku. Približno sliko, ki jo utegne takšna vojna prinesiti tudi zdaj, predstavlja gornji grafikon. Pregledne

so izgube zavezniškega trgovinskega brodogoja v številkah in v ladijski primerjavi. Te so bile v posameznih letih naslednje:

	v treh mesecih	vse leto
1914		100.000 ton
1915	375.000	1.500.000 ton
1916	750.000	3.000.000 ton
1917	2.250.000	9.000.000 ton
1918	125.000	500.000 ton
skupaj vso vojno 1914/18		14.100.000 ton

Grafični pregled nazorno kaže, kako so izgube rasle, dosegle v l. 1917 orjaško množino, do kraja svetovne vojne pa spet občutno padle. V l. 1917 je namreč začela Nemčija z energično podmorniško akcijo, ladje so brez predhodnega opozorila izginjale v morjih. Samo v treh mesecih l. 1917 je bilo potopljenih ladij s tonazno 2.250.000 ton, vse leto ogromno množino 9.000.000 ton. Nemška podmorniška akcija je bila 1917 na višku. Ko so pa vstopile USA v vojno, so jeseni 1917 vrgle na Atlantik nad 200 rušilcev. Ti so začeli z uničujočo protiakcijo in učinek podmornic je, kakor je razvideti iz grafikona, l. 1918 splahnel na precej nizko stopnjo.

V sedanji vojni so podmornice v treh zadnjih mesecih l. 1939 potopile 735.000 ton zavezniškega ladjevja. Po neki statistiki je bilo od začetka vojne, septembra 1939 do februarja 1941, torej v 16 mesecih potopljenih blizu 4.000.000 ton ladij. Računajoč po trimesečnem efektu gornjega grafikona bi torej dosedanja podmorniška akcija odgovarjala nekako učinku v l. 1916, ko je bilo v treh mesecih potopljenih 750.000 ton ladij. Po tej postavki bi moral biti učinek podmorniške akcije, ki se zdaj napoveduje, še večji, kakor je bil l. 1917. Ali bo res tak, bo pokazal potek in efekt obrambe, ki je danes vse drugačna kakor je bila v prvi svetovni vojni. Tedaj ni bilo letal ne motornih torpednih čolnov, ne globinskih bomb in posebnih lovcev na podmornice. Mimo tega obetajo USA že zdaj, da bodo vrgle na Atlantik posebne eskadrilje »Moskitov« torpednih čolnov, katerih edina naloga je, da dobro oboroženi preže na podmornice.

Na Atlantiku se tedaj obeta orjaški spopad pomorskih sil. Ne bodo sedaj še na pozorišču velike oklepnice, tudi ne obsežne eskadre križark. Zato pa bodo tem živahnejše na poslu podmornice, cele črede torpednih čolnov, rušilcev in letal obeh taborov. Boj bo vroč, saj bo odločal o gospodstvu nad oceani, pa tudi o izidu sedanje vojne sploh.

Položaj Grčije po vkorakanju v Bolgarijo

Dopisnik »Basler Nachrichten« poroča z Balkana, da je »postal položaj grške vojske po vkorakanju nemških čet v Bolgarijo zelo težak. V primeru nemškega vdora in kooperacije z italijansko vojsko se bo morala grška fronta pomakniti nazaj v stare meje, če nočejo biti Grki zajeti ali pa pregnani na jugoslovansko ozemlje. Oček 300 km dolgi pas vzhodne Grčije ob severnem egejskem Primorju, od Soluna do Odrina je težko braniti, kajti vsak najmanjši predor od severa k morju lahko zajame vso vojsko vzhodno od tod. Z morjem za hrbtom na tesnem prostoru, ki je ponekod le 30 km širok, se ni lahko braniti.

Pred novimi spopadi na libijskem bojišču

Oba tabora napovedujeta, da bo skoro prišlo do novih ofenzivnih sunkov v Libiji, odnosno Tripolitani. Medtem se pa bliža naglo doba, ko bodo tam operacije kaj težke. Libija spada namreč med najbolj suhe in vroče pokrajine sveta. Od kraja marca do oktobra vlada tam v senci vročina do 40 stopinj C. V

težko je verjetno, da bo grško poveljstvo združilo vzhodno vojsko z albansko in omejilo obrambo na črto Kri—Solun. Hrabre čete bi v prostoru, ki ni dovoljen za operacije večjega stila, lahko držale fronto in se postopoma umikale pred premočnim pritiskom. Seveda, ako bi ne posegle vmes druge okoliščine, če bi se n. pr. ne posrečilo sovražniku izkrcati se za hrbtom ali spustiti večje skupine padalcev. Tedaj bi se morala grška vojska naglo umakniti na Peloponeški polotok, kjer bi bil možen zadnji obrambni odpor. Do tedaj bi pa morda nastopili dogodki, ki bi prenesli težišče bojev na drugo fronto.

težki pekleni vročini tudi domačin ne more več kilometrov daleč. Pekoci ali pa ponoči ledeni veter vleče skozi puščavo, noseč s seboj oblake peska, ki ubija pogled.

Ogromni prostor Libije, velik kakor vsa Španija in Francija skupaj, je bil od nekdaj prizorišče bogatih karavan, pa tudi gusarskih

režajo razstave ter več ali manj pomirjevalno upliva na človeka. Umetnik mora torej poleg svojih dobrih del pokazati koš poguma, brez katerega se ni moči danes uveljaviti.

Ing. arh. Mitja Švigelj, ki razstavlja te dni več svojih del v »Salonu Kos« v prehodu nebotičnika v Ljubljani, ima vse potrebne odlike, ki jih zahtevamo od slikarja. Izšel je iz šole naših priznanih mojstrov: prof. M. Sternena, I. Zajca in člana umetnostne akademije M. Jame. Razstavlja devet del — sama olja, ki nam predočujejo motive z naših gora, odnosno dva sportna motiva. Švigelj trdi o sebi, da je izrazil sportni slikar, ter da bo z ozirom na to privabil s svojimi deli predvsem našo sportno publiko. Veselo presenečeni bodo tudi ljubitelji planin ob pogledu na »Zimski večer pri Kranjski gorici« (št. 3), »Bohinjski večer« (št. 5) in »Bled v jeseni« (št. 1). Sportna motiva sta »Tekma« (št. 7) in »Sabljači« (št. 8), kjer slikar nima namena prikazati portrete posameznih igralcev, kjer mu ne gre za podobnost, pač pa za določen trenutek v igri.

Mitja Švigelj, ki je z uspehom razstavljal nedavno tudi v Zagrebu, bo prav gotovo imel uspeh tudi pri našem občinstvu. Ogled razstavljenih del najtopleje priporočamo.

k. »Novi poredak u Evropi« se imenujeta dve brošuri, ki jih je pod uredništvom dr. V. Pavlakovića izdala Binoza v Zagrebu (Dalmatinska 10). V prvem zvezku so obravnavani vojni cilji Velike Britanije, v drugem pa Nemčije. V obeh brošurah je naznačen »novi red«, kakor si ga odnosna država zamišlja. Brošuri staneta s poštnino 5 din.

napadov. V 16. stoletju so ji gospodarili Turki, l. 1911 so začeli Italijani s težkimi boji za njeno posest. Šele v balkanski vojni 1912 je Turčija popustila in Italijani so zasedli deželo. Spopadi so trajali vse do 1922, ko je Mussolini sklenil energično »pacifistično« puščavo. Graziani je tedaj z močno roko napravil red.

Plodne zemlje ima Libija komaj toliko, kolikor znaša površina Slovenije. Plodni del so začeli Italijani kolonizirati, ostala Libija je pa puščavsko, »peščeno« tlo.

Vzgoja v sovjetski vojski

V »Izvestijah« piše armijski general, poveljnik Moskve, Tjulenev, da je sovjetski vojak pri naskokih na Mannerheimovo črto dobil dragocene izkušnje. Izkazalo se je pa, da ni za zimo predobro pripravljen. Zato je treba uvesti v vojno vezbanje za zimski čas. Vojaki se morajo predpisano kopati v ledenomrzli vodi, graditi zimska taborišča in zaklone brez uporabe žebeljev. Rdeča vojska ne sme biti vajena samo na poletna taborišča blizu mest, kakor jih je imela carska vojska, ki je pozimi vadila v zaprtih prostorih kasarn. Sovjetski vojak mora znati voziti smuč v polni bojni opremi ter biti vsak čas pripravljen na napad.

Tudi glede premagovanja žičnih ovir in drugih zaprek je maršal Timošenko uvedel v rdečo vojsko nov način vezbanja. »Stori tako, kakor jaz«, je njegovo glavno načelo za častnike. Ti naj ne velevajo več podrejenim, kako naj to in ono store, nego naj sami pokažejo, kako je treba delati, drugi naj jih posnemajo. Častniški in podčastniški kader mora tedaj vse trpljenje vojaka prenašati tudi sam, ne samo ukazovati.

Generalu Tjulenevu se tak način vezbanja ne vidi učinkovit. Tudi pogreša pri vajah v streljanju zadostnega streliva in tarč, češ, da je zaradi pomanjkanja teh treba ostati le pri teoriji.

Ljudski govorniki v Hyde Parku

Vojna je prinesla v London mnoge izpremembe, ni pa mogla udušiti navade ljudskih govornikov v Marble Archu, severnovzhodnem kotu velikega Hyde Parka. Tam se zbirajo govorniki raznih struj in verskih sekt. Stojte na svojih dvojnih lestvah, prepričujejo poslušalce in na kraju odgovarjajo na vprašanja v živahnih debatah. Zdaj ima posebno mnogo privrženecv neki bradati govornik »socialistične stranke Velike Britanije«, ki z najvišje lestve besedi ljudem.

O vojni se v Hyde Parku kaj malo govori. Tudi če tulijo sirene, ostanejo zavarovani poslušalci pri svojih govornikih, ki med padanjem bomb vehementno nadaljujejo svoje pridige. Na večer vzamejo govorniki svoje lestve in izginijo. Tu pa tam povedo kam gredo, vzamejo kak dar in se s tiho pesmijo oddaljijo.

Boj ali kapitulacija

Ko so 1915 navalile na Srbijo združene avstrijska, nemška in bolgarska vojska, ni ona niti trenutek razmišljala, ali naj nadaljuje z bojem, ko zaradi ogromne premoči nasprotnikov ni bilo upanja na zmago. Čeprav utrujena in izčrpana po štiriletnem vojskovanju, brez stvarne in uspešne pomoči zaveznikov, ni niti trenutek mislila na kapitulacijo. Naši veliki državniki so tedaj računali pravilno: ako kapituliramo, izgubimo vse, svojo čast, državo, vsa politična in materialna sredstva za obnovo domovine. Narod mora v tem primeru vse staviti sovražniku v službo, z njo pojačava verigo suženjstva. S tem da je rešila vojsko in nositelje državne organizacije, je Srbija obdržala državo, čeprav je izgubila zemljo. To je bil edinstven primer države brez zemlje, na katerega so se kasneje zgledovale mnoge druge dežele. Silne vojske treh cesarstev in ene kraljevine so bile ustavljene v prodiranju na Balkan, ustanovljena je bila fronta, s katere je padla odločitev za končni izid svetovne vojne.

S kapitulacijo se izgube vse moralne in materialne sile države, naroda in posameznika. Pridejo kontribucije, konfiskacije, davki, prisilno delo, interniranja, preseljevanje ter druga osebna in premoženjska nasilja. Suženj postane gospodarjeva last. Z borbo se reši ne le idealna vrednost — pravica in čast soodločati pri končni odločitvi, nego tudi vojska in državna organizacija, ki tudi brez zemlje predstavljajo državo.

Zgodovina moralno visokih narodov kaže smernice velikim narodom. Tudi Pruska je bila edina, ki izmed nemških držav pod Napoleonom ni kapitulirala. S tem je obdržala nemško čast in zastavo ter kasneje imela pravico in moralno sobnost, zediniti vso Nemčijo,« piše v 75. številki glavno glasilo Saveza zemljoradnikov v Beogradu »Selo«.

Sirite »Večernik«!

Kultura

„Dejanje“ štev. 2

V pravkar izšli februarški številki »Dejanja« piše Edvard Kocbek o duhovnem razkolu slovenskega razumnika in ga postavlja pred odločitev. Pravi, da je večina slovenskih razumnikov razdeljena na konservativce in progresiste. Prvi bi radi »ohranili svoj položaj v dosedanjem, nevznemirljivem in nepremakljivem stanju«. Drugi pa so jim podobni: »odrekli so se svobodnemu naprednemu ravnanju in zapadli dogmatični politiki«. Pri prvih in drugih pa vidi pomanjkanje človeka.

S prozo sta zastopana Andrej Kolar in Cene Kranjc, pesmi pa priobčujeta Jože Udovič in Jože Brejč. Jože Udovič poroča tudi o Krleževem sporu z dogmatično levico ter pravi, da »Krleža svojega stališča ne more braniti v imenu marksizma, mogel bi ga pa lahko v imenu človeka«. Iz poročila je dobro razvidna mentaliteta dogmatične levice: ki spravi na grmado vsakogar, kdor noče trobiti v njen rog.

Line Legiša končuje razpravo »O kritiki«, kjer je v prijetnem tonu opisal

večen boj med pisatelji in kritiki ter pravi: »Bralci hočejo od pisanja, tudi od kritike nekaj dobiti. Kritika mora torej nekaj dati.«

O mirovnih ciljih britanske delavske stranke poroča J. Z., med književnimi ocenami čitamo imena L. Legiša, A. Pirnat, Vlado Novak, Mirko Avsenak in E. Cevc; Anton Vodnik pa se spominja 70letnice Finžgarja.

RAZSTAVA MITJE ŠVIGLJA V »SALONU KOS«

Prof. F. Koblar je ob priliki »Razstave slovenske knjige« naslovil v svojem otvoritvenem govoru na slovensko kritikujočo javnost topel poziv, ki je približno takole izzven: »Ne trgajmo in ne zamerjajmo vse po vrsti, kar se pojavi na našem knjižnem trgu! Naša naloga je bila, je in mora biti: vzpodbujati vse one, ki imajo še voljo in moč ustvarjati, da vztrajajo! Kar je dobrega, bo ostalo, kar je slabega, pride samo v pozabljeno.«

Gornja beseda velja v polni meri tudi za dela naših likovnih umetnikov, ki sedaj — ne oziraje se na moreči in ubijajoči čas — pri-

Gospodarske vesti

Pobijanje draginje in brezvestne špekulacije

1. Iz § 25. Zakona o mestnih občinah: Predsednik in član mestnega sveta ne more biti — t. j. 5.) tisti, ki morajo položiti račun o upravljanju mestnega zavoda ali o kakem poslu, ki jim ga je mesto poverilo, dokler tega ne store.

Iz § 69. istega zakona:

V seji (mestnega sveta) se razpravlja: ...
Iz § 72. istega zakona:
Mestni svet sklepa: ...
Iz § 76. istega zakona:

Predsednik in člani mestnega sveta so izključeni od razpravljanja in sklepanja v tistih primerih, v katerih so po običnem upravnem postopku izključeni tudi upravni organi ter ne morejo tedaj biti niti prisotni.

Iz § 96. istega zakona:

On (t. j. mestni predsednik) je izvršni organ mestnega sveta in šef vse mestne administracije.

V področje (mestnega) predsednika (torej ne članov mestnega sveta) spada:

1.) da upravlja administracijo mesta in da določa razpored dela vseh mestnih uslužbencev (torej ne članov mestnega sveta); da podpisuje spise v imenu mesta, kolikor niso za to po posameznih poslih pooblašteni po edini mestni uradniki (torej ne člani mestnega sveta); v poslih, ki obvezujejo mestno občino, podpisuje predsednik skupno z dvema članoma mestnega sveta, ki ju za to določi mestni svet.

2.) da nadzira delo vseh uslužbencev in upravljanje mestnih ustanov in podjetij, ki imajo lastno upravo.

Iz § 99. istega zakona:

Vsako mesto mora namestiti potrebno število pravnih, sanitarnih in drugih strokovnih referentov (torej ne članov mestnega sveta) ter potrebno število pomožnega osebja.

Iz § 100. istega zakona:

Mestni svet mora izdati statut, v katerem se ustanovijo zvanja mestnih uslužbencev (torej ne članov mestnega sveta).

1.) Iz okrožnice mestnega poglavarstva v Ljubljani Pr. št. 464/39 z dne 18. okt. 1939: Mestni svet Ljubljanski je na svoji seji dne 12. okt. 1939 sklenil, da se ustanovi poseben prehranjevalni odbor ter so bili izvoljeni tudi njegovi člani in to Bahovec Josip kot načelnik, Janko Avgust kot podnačelnik, Babnik Anton, Dermastia Karol, Kralj Ivan, dr. Meršol Valentin, vsi člani mestnega sveta in Jovan Janko, trgovci v Ljubljani (Pr. No. 408/39). Na isti seji mestnega sveta je bilo sklenjeno še sledeče: (Pr. No. 464/39):

1.) Na prehranjevalni odbor se prenaša dokončno sklepanje o vseh poslih po Uredbi o rezervah hrane, to je predvsem določanje količin in vrste hrane, ki jo je nabaviti, preskrba skladišč za to hrano ter nabava te prehrane z vsemi postranskimi posli ter razpolaganje z v ta namen določenimi krediti, izvzema preskrbo teh kreditov, ker je najemanje posojil po § 95. zakona o mestnih občinah pridržano izključno mestnemu svetu.

2. Izvrševalni organ sklepov prehranjevalnega odbora je odsek za prehrano zaščitnega urada. Radi posebnega strokovnega značaja teh poslov se načelnik prehranjevalnega odbora poveri z neposrednim nadzorstvom nad poslovanjem tega odseka s tem, da se na njega prenaša pravica v imenu predsednika mestne občine ter prehranjevalnega odbora v okviru poslov prehranjevalnega v okviru sklepov prehranjevalnega odbora, izvrševati in podpisovati naročila ter s tem zvezane po-

stranske posle, v kolikor se to nanaša na poslovanje mestnega poglavarstva na zunan.

3.) Načelnik prehranjevalnega odbora izvršuje tudi vsa denarna nakazila v zvezi s temi naročili. Evidenco nad tem finančnim poslovanjem pa vodi prehranjevalni odsek ter zato predstavnik tega odseka oziroma zaščitnega urada sodeluje pri likvidaciji računov.

4.) Za poslovanje z mestnimi oddelki, zavodi in podjetji pa more prehranjevalni odbor oziroma njegov načelnik poslovati le preko odseka za prehrano zaščitnega urada, to je da ta odsek sam izdaja tozadevne odredbe, vloge itd.

5.) V poslih, ki obvezujejo mestno občino, izvzema naročila, to je predvsem v zadevah sklepanja pogodb glede skladišč in vskladiščenja, podpisuje v smislu § 96. toč. 2. predsednik mestne občine skupno z dvema članoma mestnega sveta in sicer z načelnikom ter še enim članom prehranjevalnega odbora.

V izvrševanju tega sklepa se še obvešča, da podpisuje za prehranjevalni odbor član mestnega sveta Bahovec Josip, za odsek za prehrano odnosno za mestno poglavarstvo kot urad za načelnik zaščitnega urada, t. j. direktor mestnih uradov Jančigaj Fran ali njegov namestnik za splošno zaščito, t. j. v. d. načelnika občnega načelnika Grasselli Andrej — vse v okviru gornjih odredb.

Ključala za podpisovanje (razen pogodb v smislu točke 5.) se glasi: »Mestno poglavarstvo v Ljubljani, zaščitni urad — odsek za prehrano — Po pooblastilu:«

Direktor mestnih uradov Jančigaj Fran l. r.»

Občni zbor ljubljanskih trgovcev

Ljubljansko Združenje trgovcev je imelo svoj občni zbor. Vodil ga je Viktor Meden ter med drugim poudaril tudi, da je dočakala trgovska organizacija že 106 let svojega dela. Iz tajniškega poročila, ki ga je imel Lojze Šmuc je razvidno, da ima Združenje v svojem delokrogu 26 strokovnih sekcij, šteje 1404 člane, včlanjeni trgovci zaposlujejo 1200 nameščenecv in 1550 ostalega osebja. Število trgovskih obratov se je le lani zmanjšalo za 38. Zaradi številnih uredb o pobijanju draginje in pod. je bilo poslanih 64 raznih okrožnic z navodili in pojasnili. Tajnik je obširno poročal o različnih težavah, ki jih je povzročilo pomanjkanje raznega blaga, o problemih racionalizacije prehrane itd. Odločno je zavračal razna sumničjenja, da bi bili trgovci krivi draginje.

Občni zbor je sklenil, da se preosnuje Trgovsko dobrodelno društvo »Pomoč« tako, da bo Združenje prevzelo vse posle in imovino. Nadzorstvo in upravo bo imel v bodoče poseben odsek Združenja. Vsak član bo moral ob smrti kakšnega člana plačati 10 din za posmrtninsko podporo, letno pa vsak 50 din. Izvzeti bi bili po določenih obrtnega zakona le trgovci, ki vršijo svoje posle v malem obsegu. Društveno premoženje »Pomoč« znaša 150.000 din. Občni zbor je sprejel za

III.) Iz objave v »Slovenec« dne 25. II. 1941:

»Dr. Adlešič za zvišanje prejemkov javnih uslužbencev: V nedeljski številki smo objavili resolucije, sprejete na zadnjem zasedanju banskega sveta v soboto, dne 22. februarja. Po pomoti je v tem poročilu izostala resolucija, ki jo je predlagal član banskega sveta in ljubljanski župan g. dr. Jure Adlešič in jo zato danes objavljamo:

1.) Državna uprava naj izvede regulacijo plač vseh javnih nameščenecv in jim zajamči vsaj eksistenčni minimum, ki bo odgovarjal današnjim prehranjevalnim cenam; 2.) Da bo regulacija plač javnih nameščenecv ostala trajno efektivna, naj državna uprava izda potrebne mere, da se ustavi naraščanje draginje in stabilizirajo cene vseh predmetov življenjskih potrebščin; 3. Ako državna uprava ne more doseči predlaganih mer z rednimi obstoječimi davčnimi in finančnimi viri, naj pristopi k izrednim meram, event. tudi k odaji premoženja, da se s tem ustavi naraščanje draginje in vrednost dinarja.

IV.) Iz pričevanja priče Leopolda Lovšina na glavni razpravi pri okrajnem sodišču v Kamniku je objavil »Večernik« z dne 1. III. 1941 članek pod naslovom »Dobrohotno opozorilo za izboljšanje aprovizacije. — Z aprovizacijo naj imajo opraviti samo ljudje, ki sami niso direktno ali indirektno zainteresirani na nakupovanju ali na prodaji prehranjevalnih stvari.«

častnega člana Združenja tudi veletrgovca Andreja Šarabona.

PRED DAVČNO REFORMO?

Po poročilih iz Beograda pripravljajo pri nas davčno reformo, ki bi bila verjetno izvedena na temelju obdavčenja po principu dohodnine. Tako bi nas bili razbremenjeni oni, ki so preobdavčeni ter na drugi strani doslej premalo obdavčenim naloženi davki, ki odgovarjajo njihovim dohodkom.

g O reguliranju uvoza nemške stanične volne se pogajata naše in nemško zastopstvo v Beogradu. Pogajanja vodi predsednik posvetovalnega odbora za tekstilno industrijo Vlada Ilić.

g Zajednico za uvoz kakaoa pripravljajo industriji čokolade v zvezi z ravnateljstvom za zunanjo trgovino. Na posebni konferenci industrijev čokolade pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino je odločeno, da bodo uvozili v prvem polletju letos okrog 100 ton kakaoa, in sicer verjetno iz g Sovjetski trgovski ataše v Beogradu

Aleksander P. Antošin se pogaja z zastopniki boksitov rudnika v Drnišu pri Splitu o nabavi boksita za SSSR.

g Trgovinsko-industrijska zbornica je začela poslovati 10. marca, ko je prevzel vodstvo novoimenovani predsednik. Začasno opravlja tudi posle Obrtne zbornice.

g Lesene čevlje začnejo proizvajati na Norveškem, predvsem čevlje z lesenim podplatom, ki jih izdelujeta 2 tvornici.

Drobne novice

n Studije zagrebske radiostanice bodo uredili v Splitu in Osijeku.

n Ukradel in zažgal je film ponoči neki neznanec v Bjelovaru.

n Pod tramvaj je prišel šletni fantič v Osijeku, ki je prošil v bogajne na nekem prometnem križišču. Dobil je težje poškodbe.

n V polsno je odprla vrata vagona, misleč da so stranišča Stana Miličić, ki je potovala z možem iz Sarajeva v Nikšić. Padla je iz vlaka in so jo našli pozneje nezavestno in krvavo ob progi ter jo prepeljali v bolnišnico.

n Poplave v Hercegovini in Dalmaciji so zavzele velik obseg. Cesta Ljubosko—Imotski je že 2 tedna pod vodo ter je onemogočen vsak promet.

n Mina je eksplodirala pri otoku Korčuli v bližini mesta Korčula. Priplula je tja po morju.

n 300.000 din je izgubil neki »boljši« kvartalec v Zagrebu ter jih plačal, ne da trenil z očesom, pravi zagrebski »Hrvatski dnevnik«, ki obravnava vprašanje kvartalskega pirsstva, ki je v Zagrebu zelo razširjeno. Zaradi izgube ga ne bo bolela glava; ali jih bo dobil kmalu nazaj pri kvartah ali pa jih drugače zasluži...

n Enonadstropnica se je zrušila v Zagrebu v Gregorijancevi ulici. K sreči ni bilo v njej nikogar ter človeških žrtev ni bilo.

n Hrvatski grb bodo postavili na lbršimovčev spomenik v Požegi. Grb je bil nekdanj snet in so ga hranili v mestnem muzeju.

n Po 40 letih se je vrnil domov požarevski čevljar Stevan Stevanović. Z doma je pobegnil kot vajenec v vagonu s svinjami ter prepotoval skoraj ves svet.

n Nos je odgriznil svojemu nasprotniku požarevski vrtnar Ljubomir Antonijević v prepiru z Milanom Števičem.

n »Brivski mojster« je gojenec otroškega vrta v Pirotu, Neško Živković, ki nadomestuje svojega očeta za časa njegovih vojaških vaj. Pravijo, da je Neško pravi strokovnjak v britju ter ga mnogi občudujejo.

n Dve debeli svinji, ki sta tehtali vsaka preko 150 kg, so ukradli neznanec zagrebskemu trgovcu Ivanu Filipoviću. Policija se sedaj trudi, da bi ugotovila, kako se je mogla taka »sodobna« kraja neopazno izvršiti.

n Sardele so se pojavile že na naši obali. Ribiči so menja, da bo zato letos lov obilen. Tožijo pa zaradi pomanjkanja petroleja, ki je za lov na sardele nujno potreben.

Radio

Cetrtek, 13. marca.

Ljubljana: 12 iz znanih oper (pl.), 13.02 domači trio, 17.30 RO, 19.50 devet minut zabave, 20.45 koncert RO. — Beograd: 17.50 RO, 18.35 plesna gl., 20 zabavna ura, 22 zabavni RO, 22.50 plesna gl. — Zagreb: 17.15 komorni koncert, 20 RO, 21.30 plesna gl. RO. — Praga: 15 pesem in godba za razvedrilo, 18.20 zabavna gl., 19.45 veseloigra, 22.30 simfonični koncert nemške gl. — Sofija: 12.50, 17.30, 21.30 in 22.05 lahka in plesna gl., 18.45 valčki, 20 simfonični koncert. — Ankara: 20 lahka gl., 20.45 turška gl., 23.45 plesna gl. — Anglija I: 19.20 solisti ali zabavna in plesna gl., 21.15 pisan koncert, 23.15 plesna gl. — Beromünster: 13.10 opereta gl., 13.30 Raoul Koczalski igra Chopinove skladbe, 19.25 citre, 21.05 lahka gl. — Nemške postaje: 18.20 zabavna gl., 21.15 zabavni koncert.

JAN GREZA:

BARBARA CELJSKA

10

Zgodovinski roman lepe Celjanke

Barbara je bila hudobna v svoji bolestiti ironiji.

— Nikoli ne bom tak!

Barbara se je trpko nasmehnila.

— Ti sama, Milost, se boš o tem prepričala!

Barbara mu je hotela nekaj reči, a je ta hip vstopil paž in oznanil:

— Njegova Ljubeznivost grof Štefan Rozgony.

Ah! Gospa Barbara se je zbrala. Gosti, seveda, gosti... Ona pa mora biti s tako ponižanim in strtim srcem še ljubezniva in prijetna gostiteljica.

— Naj vstopi, — je ukazala utrujeno in ravnodušno. Komedija torej pričinja... Nikoli doslej še ni tako težko občutila dolžnosti gostiteljice kot vprav ta trenutek. Toda... v njeni notranjosti se je vzbudil ponos in samozavest rodu celjskih grofov! Ne, nihče naj ne vidi njene strlega srca!

In ko je vstopil grof Razgony, postavni štiridesetletni mož, je mogel videti na njenem obrazu le še ljubezniv smehljaj.

— Kakor sonce si, — ji je laskal, globoko se priklanjajoč, da se je z mečem dotaknil kamenitih tal. — Milost, ti si kakor večno sonce prelepe pomladi. Se

več, — se je vzravnal, — tvoj nasmeh je jasnejši ko sončni žarek, slajši od najslajšega medu.

— Zares, velik kavalir si, — mu je odgovorila Barbara ter namignila naj sede.

— Sicer pa menda edini izmed vseh, ki me z najmanjšo besedo nisi žalil. Hvaležna sem ti, gospod grof.

— Ne, ne, Milost, — je zavračal Rozgony pohvalo. — Ne ti meni, ampak jaz moram biti tebi hvaležen. Srečen sem, da vsaj eden tvojih nasmehov velja tudi meni.

Rozgony se je znova priklonil. In znabit bi izrekel Barbari še celo kopico lepih besed, če bi ne vstopil paž in oznanil prihod odličnega gosta, Njegove Eminence gospoda kardinala Petra iz Allia.

Ta je vstopil odločno, sveže. Vsak gib je izdajal njegovo galsko poreklo. Visoka postava, komaj vidno upognjena, jasne, modre in razumne oči, pa trde črte okoli ust, izvirajoče iz ironije ali natančnosti in doslednosti doktrin.

— Milost! — je glasno in veselo pričel. — že spet sem zakasnil. Verjemi mi, da sem hotel biti prvi, toda spet me je prehitel grof Rozgony!

Z nasmehom se je priklonil proti Roz-

gonyju, ki mu je prav tako z nasmehom vrnil poklon.

— Rada bi te malo pokarala! — se je ljubeznivo nasmehnila Barbara. — Zamenjarš nas! Redko kdaj te vidimo pri nas, ko da bi preziral gostoljubje, ki ti ga moremo nuditi.

— Ne, Milost, nikar me ne dolži po krivem! V zadnjih dneh je bilo opravkov čez glavo, sicer pa ne veš, — se je trpko nasmehnil, — kako te večno enako besede, to odvisno prerekanje in razprtie človeka utrudijo.

— Danes ste torej kočali vsaj eno izmed svojih del, kajne? — je vprašala Barbara kardinala.

— Da. Eno smo končali... toda koliko jih še čaka.

Prav je imel gospod iz Allia. Eno delo so končali... Husa so poslali tja, kamor je nezadržno drvel... toda kaj je to? Kaplja v morju vprašani, ki so nujnejša in čijih rešitev bo mnogo težja in mnogo bolj utrudljiva.

— Umiral je pogumno, — je tiho pripomnila Barbara.

— Kdo? — se ni utegnili kardinal kaj spomniti. — Ah, tega češkega svečenika imaš v mislih? — se je končno domislil.

— Da. Njega.

— Ne vem, Milost. Nič rad ne gledam sežiganja krivovercev. Nisem bil tam.

Ali vselej je tako: pravijo, da umirajo zelo pogumno. Obsedeni so s fanatizmom neizpreobrnjivih krivovercev. Toda, nič kaj rad nimam tega ognjenega teatra. Milost, zato tudi nisem šel tja. Druge,

večje in pomembnejše stvari so, kot pa sežiganje krivovercev. — Peter iz Allia je ravnodušno skomignil z rameni. — Moj Bog! Krivoverec! To je danes nekaj tako splošnega in običajnega... zakaj bi si zaradi tega človek belil glavo?

— Da, umiral je pogumno, — se je vmešal v pogovor Rozgony, — bil sem tam... nekako službeno... a tudi iz radovednosti.

— Ti si bil tam, pa mi tega nisi povedal, — se je z rahlim očitkom obrnila nanj Barbara.

— Kaj bi pravil? Pred nekaj trenutki sem šele prišel, znabiti še smrdim po dimu z grmade. In komaj sem prišel, že mi je bil za petami drugi udeleženec tega velikega in skoraj neskončnega procesa, — se je izgovarjal Rozgony, kima joč z glavo proti kardinalu.

— No, pa vsaj zdaj pripoveduj, je bila Barbara nestrpna.

— Nekaj resnice je v tvojih besedah, gospod kardinal, — se je razvnel grof. — Čudoviti ljudje so ti krivoverci. Do poslednjega trenutka je molil... prav tako kot molimo mi, rekel bi, še bolj vroče, še bolj vdano je molil.

— Storili smo, kar smo mogli, — je spet kardinal skomignil z rameni. — Se v zadnjem trenutku bi bil lahko preklical, pa bi bil rešen.

— Da, da. In še v trenutku, ko je že bil privezan h kolu in je krvnik že podkuril grmado, so ga vprašali, ali prekliče. Z eno samo besedo bi se bil rešil, a je molčal. Čudoviti krivoverci

Novice

Novi osnutek zakona o ljudskih šolah

mora upoštevati načela depolitizacije, decentralizacije in demokratizacije

Znano je, da je ljubljanska »Kmetijska zbornica« izdelala nov osnutek zakona o ljudskih šolah. Ta osnutek novega ljudskošolskega zakona je bil pretekle sobote predmet razprav na številnih zborovanjih okrajnih učiteljskih organizacijah.

Nov osnutek predvideva znižanje šolske obveznosti od sedanjih 8 let na 6 let, potem pa dve leti poklicne kmečke vzgoje. Nadalje zahteva razne krajevne, okrajne in banovinske šolske svete, ki bi upravljale to šolstvo, zahteva celibata za učitelje, prvenstveno versko vzgojo. Učitelji bi postali banovinski uradniki.

Ta osnutek je tako rekoč kopija nekdanjega avstrijskega ljudskošolskega zakona za kranjsko deželo. Torej posega nazaj v dobo pred 50 in še več leti, namesto da bi ustvaril nekaj novega, samobitnega in duhu časa ustrežajočega. Ta zakon bi lahko nekako primerjali z novo stavbo, ki bi jo gradili na starih, trhljih in razpadlih temeljih.

Znane so zahteve našega učiteljstva, kakšen naj bo nov ljudskošolski zakon. Temeljni mora na načelih: depolitizacije, decentralizacije in demokratizacije. Novi osnutek predvideva le delno decentralizacijo, dočim ostalega ne upošteva. Široka decentralizacija in demokratizacija šolstva pa sta tudi glavna predpogoja vzgoje ljudskega kolektiva, na razvalinah prejšnjega individualizma in egoizma.

Nihče ne odobrava skrajšanja ljudskošolske izobrazbe od 8 let na 6 let. Znano je, da se

je vprav slovenska ljudska šola z osemletno šolsko obveznostjo približala šolstvu drugih evropskih narodov in bi sedaj ta ugled našega šolstva naenkrat izbrisali. Sicer se predvideva zakon, da bi se v 7. in 8. šol. letu uvedla nekaka poklicna vzgoja. Tudi to mišljenje je na napačni podlagi, kajti vsi vemo, da deca v 13. in 14. življenjskem letu, torej v predpubertetni dobi absolutno nima nikakega smisla za pravo poklicno vzgojo, ker je preotročja in ne pozna še življenja do vseh podrobnosti. Zato naj ostane 8 letna ljudskošolska obveznost, poklicna vzgoja pa se naj preloži na poznejši čas, to je pred polnoletnostjo in naj bi obvezno vsi oni, ki se niso odločili za kako obrt ali študij, obiskovali obvezno kmečko oz. gospodinjstvo nadaljevalno šolo. Takrat je mladina že resna in deloma že pozna življenje. Na ta način bo uspeh popolnoma drugačen, ker le življenje uči človeka.

Položaj učiteljstva se mora zagotoviti. Učitelj ima danes višjo izobrazbo, kakor pa drugi uradništvo, ker obiskuje devet let srednje šole, vendar ima pri službovanju več ovir in pri doseganju položaja več zaprek. Važna je zadeva disciplinskega postopka, kajti dejstvo, da tožnik učitelja tudi sodi, nikakor ne more zadovoljiti, zato je potreba po disciplinskem sodišču najbolj aktualna. Uvedba celibata pa je največja krivica, ki more zadeti učiteljske sploh.

Mnogo je še problemov, ki jih vsebuje ta osnutek in ki je v nasprotju z interesi mo-

derne ljudske šole. Naj poudarimo še eno, da osnutek v nobenem oziru ne upošteva modernih pedagoško-psiholoških izsledkov, ampak daje vso pravico krajevnim šolskim odborom, da lahko vplivajo pri izdelavi učnih načrtov.

Torej osnutek posega daleč nazaj v dobo, ko je bil komaj začetek naše ljudske šole. Mi pa stremimo za napredkom in moramo hoditi po stopinjah napredka, ne pa da si iščemo vzore v že zdavnaj odsluženih in zavrženih zakonskih določbah, predvsem pa iz dobe našega suženstva. Ljudska šola je vzgojiteljica naroda, torej vseh stanov, zato naj bi tudi sodelovali pri ustvarjanju ljudskošolskega zakona vsi stanovi, predvsem pa učiteljsvo potom svoje organizacije, ki bi doprineslo mnogo dobrih izkušenj iz praktičnega dela med narodom.

Se ena zadeva je aktualna. Vedno slišimo iz gotovih vrst, da je ljudska šola danes premalo gospodarska, premalo kmečka in ne vem kaj še. Zato bi bilo predvsem potrebno najprej urediti naše gospodarstvo, da bo načrtno, potem državo-upravno, potem pa te ureditvi prilagoditi nov ljudskošolski zakon, kajti nihče menda ne misli, da bo naša uprava in gospodarska ureditev upoštevala kak sedanjí ljudskošolski zakon ali pa osnutek.

Poleg tega pa so sedaj preresni časi, da bi se borili s takimi problemi, ampak bo najbolje, da počakamo na konec sedanje vojne, takrat pa bomo lahko mirno sedeli za zeleno mizo in uredili vse pereče probleme, med njimi tudi naše ljudskošolsko vprašanje. V-ar

c Pobegniti je hotel 20letni Jože Zupanc ki je v Celju zaprt zaradi tatvin. Jetniški paznik pa ga je ujel pri brvi preko Voglajne in Zupanc se je moral zopet vrniti v zapore okrožnega sodišča.

Prihodnji teden bo naša uprava

ustavila pošiljanje lista

vsem naročnikom, ki so prejeli opozorilo, pa niso dolžne naročnine poravnali. — Kdor ne želi, da bi mu uprava lista ustavila in da ne bi s tem izgubil pravice do smrtno nevarnega zavarovanja za

din 10.000—

naj takoj nakaže dolžni znesek.

»VEČERNIK«
uprava

Šolske kuhinje in živilske karte

Po naredbi prosvetnega ministra so bile koncem lanskega in v začetku letošnjega leta v številnih krajih države ustanovljene šolske kuhinje. Namen delovanja je vzvišen: ohraniti našo šolsko mladino, ki čisto trpi doma pomanjkanje zdravo in močno v nevarnem zimskem času in v dobi razvoja.

Številne šole so se odzvale ter je za malo denarja bilo razdeljeno v teku zime mnogo porcij mleka in obovov. Kjer so ljudje premožnejši, so kuhinje mogle obratovati, boriti pa so se morale z različnimi težavami že od početka tam, kjer denarja in živeža ni.

Z uvedbo krušnih nakaznic pa je za mnoge šolske kuhinje nastala težava v delovanju, mnogim pa je bilo postavljeno naravnost vprašanje nadaljnjega obstoja. Te morajo namreč izhajati z odrezki nakaznic, ki naj jih otroci prinašajo s seboj, da more kuharica nakupiti potrebni živež. Z drugo besedo, revni starši, po-

trebni živili oddajajo moko, kruh in testenine, ki bi jih morali prejeti za svojo hišo, saj vendar otroci kljub malenkosti v kuhinji jedo doma.

Uredba je sicer pravilna tako glede uporabe nakaznic kakor za poslovanje kuhinj. Vedeti pa moramo, da je obstoj teh v stvari dobroteljskih ustanov nemogoč, če bi jim tako pičlo odmerjali kuharske potrebščine. Z odrejenimi tremi kilogrami moke otrok tudi v šolski kuhinji ne more shajati, četudi se jedilnik menja. Navidezno male ustanove pa so za zdravje ljudskega naraščaja tako velikega pomena, da bi bilo krivično prepuščati jih životarjenju.

Ko bo na jesen vprašanje poslovanja šolskih kuhinj spet prišlo v razpravo, naj se ukine ta določba. Šolskim kuhinjam je, kakor drugim dobroteljskim zavodom in ustanovam, potrebno dodeliti toliko živil, kolikor jim je za nemoteno obratovanje potrebno. bd

Podeželski sokolski odri

Dne 8. in 9. t. m. so diletanti sokolskega društva v Laškem vpriporili Ingličovo opereto »Tam na gorah«, ki je imela neopričakovan uspeh. Dvorana Sokolskega doma je bila pri obeh predstavah popolnoma zasedena, ker je pač po dolgem času, po zaslugi Horjaka zopet vpriporjena opereta, katero je tudi sam režiral, obenem pa tudi sam izdelal kulise. Uspešno so sodelovali Berta Ferčnikova v vlogi Majde, Jenko v vlogi Daneša, Kvartič v vlogi profesorja Polidorja, Herlahova v vlogi Alene, Tonče Kozlič, Zdravec, Hermanova. Občinstvo je bilo tako navdušeno in razigrano, da so morali več scen ponavljati. Hvalevredni so bili tudi župan Dragar, posebno pa Pšeničnikova in v gđ. Ferencakova. Velika je redkost, da se na podeželskem odru vpripori z lastnimi močmi balet. Balet je pač prvič nastopil v Laškem, sestavljen iz samih članic laškega Sokola ter so naše članice s tem dokazale, da imajo talent in dovolj volje. Dirigent je bil Obal.

V nedeljo zvečer je agilni dramatski odsek Sokola v Prevaljah vpriporil v Sokolskem domu nad vse priljubljeno Gobčevo opereto v 3 dejanjih: »Hmeljska princesa«. Predstava v skrbni režiji Milana Sile je v moralnem in gmočnem oziru izpadla odlično. Še pri nobeni predstavi na Prevaljah ni bil obisk tako številen kot pri tej. Pa to je razumljivo, saj se izkažejo naši priznani diletanti vedno pri vsaki predstavi, da je veselje! Tudi to pot so bili vsi sodelujoči izvrstni v svojih vlogah. Naslovno vlogo je igrala ga. Mira Stresova, sodelovali pa so še Koklič, Černec, Galine, mlada Marija Sedejeva, Irgoličeva, Pevčeva, Stres, Müller in Ko-

ren. Posebno pa se je uveljavil tokrat zbor in orkester pod vodstvom priznane dirigenta in muzikusa g. Maullerja iz Mežice. Tako smo imeli na Prevaljah zopet lep in zabaven večer, ko smo se vsi vživeli s pesmijo in igro v to poučno operetno delo našega obojajočega slovenskega operetnega skladatelja Gobca Radovana.

Celje

c Osebnost. Lukman Franc, katehet v Celju je imenovan za novega svetnika v prosv. ministrstvu. V Celju je deloval nad 20 let. Bil je tudi član celjskega mestnega sveta.

c Jadranska straža, krajevni odbor v Celju, priredi drevi o 120. predavanje o hrvaškem Primorju v risalnici meščanske šole. Predavanje bo spremljalo 200 barvnih posnetkov. — Pol ure pred predavanjem ob 19.30 bo istotam občini zbor Jadranske straže v Celju.

c Jezik si je pregriznil pri padcu 4letni sinček posestnika Stefan Ferlež iz Sp. Sečova pri Rog. Slatini.

c Pokopališče hijene. Na okoliškem pokopališču v Celju se zadnji čas dogajajo tatvine železnih in kovinskih predmetov. Z nekega mavzoleja so neznanci pokradli ves baker s spomenikov kradejo svetilke in železne žeblice z okraski, s katerimi so napisne plošče pritrdile na marmor itd.

c Sahovski turnir za prvenstvo Celja se bo pričel v petek. Rok prijave je danes do 20. Po tem času se nobena prijava ne bo več upoštevala. Dosledaj se se prijavili skoraj vsi najmočnejši igralci CSK in SKG, tako da bo turnir gotovo zelo zanimiv. Turnir bo v vrtni dvorani hotela »Evropa« vsako sredo in petek od 20. do 24. Vodja turnirja bo g. Nikola Latifović.

c Ljudsko vseučilišče. Jutri ob 20. bo predaval prosvetni insp. v pok. g. Jos. Wester o slovenskem učenjaku, prirodni doslovcu in jezikoslovcu Ivanu Zigi Popoviču, roj. 1705 v Arclinu pri Vojniku. Predavatelj nas bo seznanil z zanimivim življenjem in znanstvenim delom tega pomembnega Slovenca. — V ponedeljek, 17. t. m. bo predaval novinar in publicist g. Božidar Borko iz Ljubljane o svojem nedavnem potovanju po Turčiji in bo predaval tudi slike najznačilnejših krajev Turčije.

c Sahovski klub Celje priredi drevi ob 20. mesečni brzoturnir za drugo moštvo.

c Praznik sv. Jožefa v Celju. Združenje trgovcev za mesto Celje obvešča vse svoje članstvo in kupujoče občinstvo, da bodo trgovine v območju mestne občine letos na praznik sv. Jožefa, 19. marca ves dan zaprte.

c Zaradi goljufije je bil pred okrož. sod. v Celju obsojen na 2 leti težke ječe 55 letni Vinko Znidaršič iz Leskovca pri Krškem. V breziškem okraju se je izdal za konjača, pooblaščenega od okrajnega načelstva za pobiranje pasjih taks. Od ljudi je izvalil precej denarja.

Ptui

p. Razdelitev Mixdrin-a. Mestno poglavarstvo vabi posestnike, ki so naročili škropivo, da pridejo ponj v četrtek 13. t. m. od 13. ure v skladišče pri mestni klavnici. Posodo je prinesiti s seboj.

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Štiri mlade žene«. Ljubka komedija garde filmskih zvezd.

p. Male oglase oddajte v poslovalnici »Večernika« Zrinsko-Frankopanova 10-a (Cučkova hiša). Sprejemajo se novi naročniki za »Večernike«, ki pride z avtobusom še isti dan ob 14. uri in se takoj dostavlja na dom v mestu in bližnji okolici.

TREBUŠNI TIFUS V VOJVODINI

Poročali smo že, kako strahovito razsaja trebušni tifus v Vojvodini, zlasti v Srbobranu. Doslej so ugotovili 226 obolenj in 5 smrtnih primerov. Zdravstvene oblasti so zaprle okužene vodnjake, ustanovile zasilne bolnišnice in odredile cepljenje prebivalstva. Doslej so cepili proti tifusu že okoli 10.000 oseb. Takšne epidemije trebušnega tifusa še ne pomnimo pri nas.

o V Novem mestu je umrl nagle smrti vodja zemljiške knjige Božidar Tofant.

o Za preureditev 300 metrskega odseka na cesti Rimske Toplice—Zidani most je bila nedavno licitacija. Dela je prevzelo podjetje Oldo Belin iz Trbovelj za 95.929 din.

Kino Sloga, Ljubljana, tel. 2730

Predstave dnevno ob 16., 19. in 21. uri.

predvaja od 12.—14. marca pretresljivo filmsko tragedijo ameriške justične zmote

Obsodili so človeka ...

V glavni vlogi: Claude Rains, Gloria Dickson, Edward Norris, Lana Turner, Allyn Joslyn. — Režija: Mervyn Leroy, znani režiser »Antonia Adversa«

Velikonočne počitnice

Prosvetni minister je odredil, da bodo trajale letošnje velikonočne počitnice od 10. do vključno 22. aprila.

PARNIK »HERCEGOVINA« V SLUŽBI RK

Več naših parnikov so preuredili tako, da morejo služiti namenom Rdečega križa. Te dni je bil preurejen in primerno opremljen ter prebarvan parnik »Hercegovina«, ki bo plul odslej pod zastavo Rdečega križa.

o Premeščena sta učitelja Jožef in Angela Seranjnik iz Dovja pri Mojstrani v Crensovec pri Dolnji Lendavi.

o V Beograd je prispel celjski župan dr. Alojzij Voršič zaradi posredovanja v raznih občinskih zadevah.

o Slovenjgraška mlekararska zadruga slavi letos 10letnico obstoja. Dnevni donos mleka je sedaj 800 do 1000 litrov.

o Zaklad v slamnjači. Nekdo je zvedel, da hrani posestnik Alojz Bezjak iz Jiršovcev 12.000 din v slamnjači. Izrabil je ugodno priliko in izmaknil tisočake.

o Protituberkulozna liga v Slovenjem Gradcu. V petek zvečer je bil v Okrajni hranilnici v Slovenjgradcu občni zbor Okrajnega odbora PT lige v Slovenjgradcu, katerega je vodil mesto bolnega predsednika dr. Simoničja podpredsednik g. dr. Pohar Maks, pozdravil vse navzoče, posebno pa zastopnika oblasti okrajnega načelnika g. dr. Hrašovca Frana. Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik dr. Alojz Simonič, podpredsednik dr. Pohar Maks, tajnik Burger Anica, blagajnik Vavpot Antonija, odborniki Soklič Jakob, Furlani Leopold, Kavs Ivan, Grmovšek Miloš, Gregor Anton, Tomc Miroslav, Križaj Jakob, nadzorni odbor Iglar Rajko in Potočnik Jurij.

Ljubljana

a. Umetniški jubilej Hinka Nučiča, prvaka in režiserja zagrebškega gledališča, bo praznoval Ljubljanski gledališki drevi s predstavo Begovičeve drame »Brez tretjega«, v kateri bosta nastopila kot gosta jubilar in njegova soproga Vika Podgorska.

a. Naraven malinovec je bil v Ljubljani doslej menda kaj redka prikazen, kakor razvidimo iz dopisa, poslanega nam z magistrata, ki pravi, da je mestni tržni urad moral napraviti red s prav strogimi preiskavami pri izdelovalcih in prodajalcih. Število neprimerljivih vzorcev je nenavadno veliko, v glavnem je bila pa povsod ugotovljena primsana umetna barva. V enem primeru je bil celo ves »malinov sok« napravljen iz kemikalij. V vseh ugotovljenih primerih je bil uveden kazenski postopek. Mestni tržni urad zagotavlja, da bo še nadalje strogo zasledoval ponarejevalce malinovca in poskrbel, da bodo Ljubljanci za svoj denar pili, četudi drag, pa vsaj pristen malinovec.

a. Kanalizacijska dela v Ljubljani. Kakor nam poročajo z magistrata, je mestna občina razpisala manjša dopolnilna dela pri kanalizaciji mesta, ki bodo veljala 200.000 din. Končana je kanalizacija Trnovega in tudi Tyrševe ceste, za kar je mestna občina izdala 2 milijona din. Zdaj bodo lahko pričeli tudi s tlakovanjem Tyrševe ceste. V delo pride zdaj kanalizacija Šubičeve ulice, ki bo podaljšana do Kongresnega trga. Na to kanalizacijo bo priključena vsa okolica Šubičeve ulice in severna stran Kongresnega trga, kjer se bo združila s kanalizacijo Wolfve ulice. Ta dela bodo veljala nad 400.000 din.

a. Male oglase sprejema poslovalnica »Večernika« v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

* KINO MATICA. Tel. 22-41. Angleški zgodovinski film »Na zapoved kraljice«. V gl. vlogah Errol Flynn, Bette Davis.

* KINO UNION. Tel. 22-21. Ljubljana drama »Preko ljubezni« z lepo Ljubljanko Alido Valli.

* KINO SLOGA. Tel. 27-30. Detektivski film »Sabotaža«. V gl. vlogah Walter Pidgeon, Rita Johnson.

Zanimivosti

Slovenka piše iz Londona...

Kaj je videla in doživela Slovenka na angleškem podeželju od Londona do Bristola

Dnevniku »Prosveta«, ki kot glasilo ameriških Slovencev izhaja v Chicagu, je neka Slovenka poslala koncem januarja 1941 daljše pismo, ki ga je list v celoti objavil. Slovenka, po rodu nekje z Dolenjske, živi že več let v Angliji ter tudi sedaj doživlja vse vojne grozote in letalske napade. V svojem pismu na preprost način opisuje razmere na angleškem podeželju, kjer doslej še ni bilo občutiti resnejših posledic vojne.

Spet vam pišem iz Londona. Sreča mi je naklonila priliko, da sem obiskala angleško deželo tja do atlantske obale na zapadu. In kdor je danes tako srečen, da se more odpraviti z avtom na deželo, dobro premisli, da do dobra izkoristi to priliko.

Prelepa pokrajina ob »reki« — Temzi seveda — je polna življenja, kakor nikdar prej v teh zimskih časih. Henley, Maidenhead, Oxford in vse, kar je tam okoli, je polno novoprišlecev. Tako polno, da

zaman sprašuješ za prenočiščem,

če si ga nisi naprej kako zagotovil. Londonski podjetniki, upokojenci, otroci, vojaštvo, vse se je zgrnilo v ta ljubka mesteca, vse se drenja v njih. Ni čuda, noči so tihe, ko se jih Londončani le še z vzdihom spominjajo. Nič streljanja, nič eksplozij, le visoko, visoko včasih

brnenje zrakoplova, ki mu pa nihče ne prisojja resnih namenov

in zato nihče ne jemlje resno. Bržkone so naši zrakoplovi.

Londončani smo se zadnje čase tako navadili gledati za »razdejanjem«, da se oziramo povsod za njim. In kako čudno se nam je zdelo, da smo naleteli na tako malo razdejanja, da lahko mirno rečemo, da ga res nismo videli vso dolgo pot: najprej ob reki Temzi, ob reki Wye, preko waleških gora, ob reki Usk do atlantske obale ob bristolskem zalivu. Popolnoma smo pozabili na cestne tablice, ki v Londonu na tolikih oglih označajo:

Nevarnost, neeksplozivna bomba

ali kratko: Diversion, kar pomeni eksplozivna bomba. Nič, prav nič ne spominja na vojno, ko prideš zadosti daleč na deželo proč od mest.

Prišli smo na waleško kmetijo: ej, kako vse po starem, pa ne le po starem, »po našemu« tudi, spominjala me je na dolenjske kmetije. Ne na gorenjske, ker tam imajo že

Waleški kmet nemoteno nadaljuje svoje delo na kmetiji

povsodi vpeljeno elektriko, le na Dolenjskem si še svetijo s petrolejkami in svečami: kakor na waleški kmetiji! Delo na posestvu gre svojo pot kot vedno. Več imajo sitnosti s pisanjem, ker morajo

naznaniti vsak liter mleka,

ki ga pomolzejo in prodajo in podobne stvari. In seveda: nekaj večerov v tednu gre gospodar k vajah, ki jih imajo Home Guards, domobranci bi jim mi rekli. V zadnji vojni je bil v Franciji, zdaj se je pa priglasi k vojski, ki čuva deželo pred invazijo sovražnika iz zraka ali po suhem od obale sem.

Se v zadnji vasi ima ta armada svoje postojanke

in ne tako brez pomena kot bi se zdelo na prvi pogled. Kdo ve, če danes ali jutri ne pristane na njegovem polju ali njeni nemški pilot s padalom — mogoče le iz ponesrečenega zrakoplova — in treba ga je ujeti.

Celo tukaj slišiš včasih ponoči zrakoplove, ki so proti svoji poti ciljem.

Ljudje tudi radi govorijo o bombah,

ej, čisto blizu so jih imeli. Ko pa jih vprašas, kje in kako, pride na dan, da »le tri ali šest milje« proč na polju. Dobro se ti zdi, da nekateri vedo še tako malo o današnji vojni.

Obiskali smo starodavno mesto v waleških gorah. Kaj vse še najdeš tam: čudno mešanico starega in novega. Glavna ulica ni le navadna High Street, ampak je »High Street Superior«. In po pravici, ker v tej »superior« ulici lahko kupiš vse, povrh pa še dekle ali hlapca za šest mesecev. Zares,

vsakega pol leta je v mestu tržni dan,

ko se pridejo ponujati v službo dekleta in fantje iz sosesčine. Ves dan postajajo dekleta na eni strani ceste, fantje pa na drugi in tja jih greš spraševati, če bi prišli v tako in tako službo, koliko zahtevajo za pol leta, kje so bili do zdaj: skratka, delavska posredovalnica v najstarejši obliki. Ko smo se ustavljali in motrili tržno gnečo, je priropotala dolga vrsta tankov in oklopnih avtomobilov po ozkih ulicah.

Ali posle je danes težko dobiti za delo na kmetijah. Tovarne plačujejo boljše in več je prostosti.

Zato je »kmečka vojska« tako popularna med podeželskim prebivalstvom. To so de-

Mestna dekleta, ki so sedaj poprijela za kmečko delo...

kleta, večkrat mestna dekleta, bivše stroje-piske, tajnice, prodajalke, ki so se prijavile za delo na polju. Tako dobrega razmerja med

Zadružni sadovnjaki

V Nemčiji so v sadjarstvu uvedli nenavadno in zanimivo novost. Izkušnje so v sadjarstvu pokazale, da so slabe letine in nesreče v sadovnjakih vzele že marsikateremu sadjarju veselje do nadaljnjega dela in gojitve sadja. V Württembergu so sedaj preizkusili zadružne sadovnjake. Kmetje so se zedinili, da bodo sadjarstvo gojili skupno. Sporazumno določijo zemljišča s primerno lego, skupno jih pripravijo in nabavijo drevesca in gnojilo ter potrebno orodje. Letino si potem razdelijo po posebnem ključu. V omenjeni pokrajini je sedaj že 179 zadružnih sadovnjakov s skupno 650 ha zemljišča in 44.489 drevesi.

Nasveti za dolgo življenje

Slavni Hipokrat, ki je po pravici na glasu enega izmed očetov zdravilstva, je pred smrtjo dejal svojim učencem: »Zapuščam vam dva velika zdravnikarja, ki se imenujeta — zmernost in vzdržnost.« Za vsakogar, ki hoče dolgo živeti, je priporočljivo: bodi zmiren v vseh stvareh, kajti z nezmernostjo uničuješ svoje moči in si krajšas življenje. Rimski filozof Seneca je dejal: »Življenje samo na sebi ni kratko, toda mi si krajšamo sami.« Fournes pa pravi: »Človek ne umre, ampak se ugonobi!«

Zakaj nosi Laval belo kravato?

„Vsi veliki ljudje so se posluževali bele barve, da bi povečali svojo popularnost“

Komplikacije, ki so nastale okoli osebe Pierra Laval, še danes živahno zanimajo Parižane. Dočim gledajo pariški dnevniki

na vso stvar skozi politična očala ter odobravajo korake in zamisli Laval, po-

mestom in deželo si pri nas v Sloveniji ne morem misliti. Prepad med temi je tam še tako velik, poln medsebojnega nezaupanja in nerazumevanja. Med zadnjo vojno smo to občutili, ko so kmetje dobili več oblasti v roke.

Zrelosti in modrosti je treba

tudi v tem slučaju, da se naučimo, kako smo drug od drugega odvisni. Ali priznati moram, da bi celo trdi slovenski kmetje dobili spoštovanje do mestnih deklet, če bi tako izvrstno vršile svojo nalogo, kot jo angleške kmečke delavke — bivše mestne gospodične. Ni

Na Dunaju postavila o spomenik Chamberlainu

Dunajski kulturni urad je z javnim razpisom pozval kiparje, naj se udeležijo natečaja za postavitev spomenika Houstonu Stewartu Chamberlainu, pisatelju in kulturnemu filozofu. Spomenik bo postavljen v Esterhazyjevem drevoredu na Dunaju.

H. S. Chamberlain, rojen 9. sept. 1855 v Portsmouthu, je bil sin angleškega generala ter bližnji sorodnik pred nedavnim umrlega angleškega ministrskega predsednika Nevilla Chamberlaina. Po svojih študijah v Švici se je za stalno naselil v

jim prezgodaj vstajati, predno se zdani. Ne boje se, da jim molža napravi roke preveč mišičaste ali dež in veter polt raskavo.

S smehom primejo za vsako delo,

z dobro voljo ga uspešno končajo.

Na koncu našega potovanja smo krenili proti Bristolu in doli ob njegovem zalivu. Mesto mi je ugajalo, zdelo se mi je bolj staro svetovno pristanišče kot pa le angleško mesto. Višina, v katero je zidano, mu daje priliko za arhitektonsko prelepe terase, ki gledajo navzdol na industrijski in pristaniški del mesta. Ko smo vozili v mesto, smo se spet začeli srečavati s tako dobro poznanimi napisi na cestnih oglih: Danger, Diversion. In razdejanja je bilo vse več, ko smo se bližali proti središču. Saj že veste, da je Bristol trpel z drugimi podeželskimi mesti v težkih zračnih napadih. Kmalu za Coventryjem je prišel v pregovor kot je bila Guernikoa v prišel v pregovor kot je bila Guernika v španski državljanski vojni.

Nemčiji. Večji del svojega življenja je prebil na Dunaju, kjer se je tudi poročil s hčerjo R. Wagnerja. Umrli je v Bayreuthu 1927. Kljub svojemu angleškemu poreklu se je miselno popolnoma vključil v nemško filozofijo. Napisal je več knjig kulturno filozofske vsebine, v katerih je s svojimi načelnimi utemeljitvami postavil osnove rasistični teoriji. In vprav radi tega uživa med Nemci toliko spoštovanje, da mu bodo kljub angleškemu poreklu postavili spomenik.

„Mona Lisa“ je na varnem

NEMŠKE VOJAŠKE OBLASTI NISO ODNESLE V NEMČIJO NOBENE FRANCOŠKE UMETNINE

Dunajska poročevalska agencija »Uta Press« objavlja izjavo ravnatelja zname-

nitega francoskega muzeja Louvre o stanju in usodi znanih francoskih umetnin. Iz izjave je razvidno, tako piše agencija, da nemške vojaške oblasti niso odnesle iz Francije nobenega umetniškega dela niti kakega slavnega rokopa ali pa knjige. Večina znamenitih francoskih umetnin je na varnem v nezašedeni Franciji, tako n. pr. čudovita slika »Mona Lisa«, Milonska Venera in druga umetniška dela. Francoske oblasti so še pred vpadom Nemcev spravile na varno najbolj dragocene umetnine, ki so sedaj spravljene deloma po raznih francoskih dvorcih in gradovih. V zvezi s tem poroča »Uta Press«, da so iz dvorcev Versailles, Fontainebleau

in Compiègne odšle vse nemške čete, da se tako kar najbolj taktično obvarujejo arhitektonske znamenitosti.

Avtomobilska hitrost leta 1892

V katalogu stare avtomobilске firme Panhard iz leta 1892 beremo tole navodilo glede vožnje:

Hitrost. Vozovi imajo tri hitrosti: majhno, srednjo in veliko. Velika se običajno določa na 17 km na uro. Na ravnini lahko voziš tudi hitreje, a nikar več ko 20 km. Ta visoka brzina zahteva silne previdnosti ter n kdo ve kako priporočljiva.

Sodobna grožnja

»Samo še besedo in tvoja krušna karta ne bo več veljavna!«

Maribor

Potrebe pobleške občine čimdalje bolj naraščajo

Z letošnje preračunske seje — Prihodnji preračun bo presegal 1 milijon

Občinski odbor občine Pobrežje je imel konec preteklega tedna v Rozmanovi gostilni pod vodstvom župana Karla Stržine letošnje preračunske seje, na kateri je bil sprejet predlog za preračunsko dobo od 1. aprila do 31. decembra 1941, ker je finančni minister odredil, da se morajo v bodoče preračunska leta kriti s kole-darskimi. Letošnji preračunski predlog predvideva din 725.000 dohodkov in prav toliko izdatkov, dočim je lanski preračun znašal 751.698 din. Alko bi letošnja preračunska doba trajala polnih 12 mesecev, bi torej preračun že prekoračil 900.000 din, preračun za l. 1942 pa bo gotovo presegel 1 milijon dinarjev, saj so v na-predvideni občinski uprave razne investicije, ki so jih letos morali odložiti, razen tega se pa potrebe pobleške občine čedalje večajo, tako da je že letos bilo treba misliti na razširjenje prostorov za občinske urade. V naslednjem prinašamo nekatere važnejše postavke iz letošnjega preračuna, v oklepajih pa so odgovarjajoče vsote iz lanskega preračuna, ki je bil sprejet za dobo 12 mesecev.

Osebnih izdatki (plače uslužbencem, ce-starjem, gozdnim in poljskim čuvajem, tehničarju, cestnim nadzornikom, dra-ginjske doklade itd.) so preračunani na 203.800 din napram din 204.040 v pre-tekli preračunski dobi.

Materialni izdatki znašajo skupno 520.300 din (547.658). Za občo upravno oblast je predvidenih 53.000 din (44.350), za osebno in imovinsko varnost 88.096 din (118.139); od tega je namenjeno ga-silcem 11.250 din (15.000), za protiplin-sko obrambo pa din 39.000 (57.000).

Za ljudsko prosveto je določenih skup-no 158.000 din (208.783). Od tega dobijo 3 ljudske šole v območju občine 70.305 din (112.510), za meščanske šole v Ma-riboru pa prispeva občina din 66.204 din (83.273). Telovadna društva in sportne organizacije bodo dobile din 4500, kultur-na društva 1500 din, šolska kuhinja din 8500, Rdeči križ din 2000, za obvezno te-lesno vzgojo je namenjenih 4500 din.

Za finančno stroko niso predvidene ni-kake postavke v preračunu, ker občina nima dolgov in obveznosti iz prejšnjih let.

Za gradbeno stroko je v preračunu 91.000 din (69.000), od tega 50.000 din (55.000) za gradnjo, vzdrževanje in po-pravilo občinskih cest, 1000 din za ob-činske mostove, 10.000 din (lani isto) za razširjenje električnega omrežja, 30.000 din (3000) pa za gradnjo in vzdrževanje občinskih zgradb. Ta postavka je zaradi občinskih zgradb, ker namerava občina že v tega povišanja, ker namerava občina že v spomladu z gradnjo prizidka, ker primanj-ljuje prostorov za občinske urade. Za tr-govino, industrijo, obrt in turizem je do-ločenih din 1000 (800), za občinsko go-spodarstvo in podjetja pa din 7000 (6600); za kmetijstvo, živinorejo in goz-darstvo 12.450 din (11.786) za ljudsko zdravje pa 3400 din (2700).

Lepo je preskrbljeno v preračunskem predlogu tudi za socialno skrbstvo, kate-remu je namenjena postavka 90.000 din

Vlak ga je prerezal na dvoje

Progovni čuvaj je našel včeraj v že-lezniškem trikotu ob Tržaški cesti ob progi mrtvega človeka, ki ga je vlak po-volil in prerezal na dvoje. Železniško-polijska komisija je ugotovila, da je ponesrečenec 34letni trgovski potnik Zdravko Gebec z Betnavske ceste. V ponedeljek zvečer se je pripeljal z večer-nim vlakom s Koroškega. Vlak je imel 60 minut zamu. Do postaje Maribor - Stu-denci se je vozil Gebec v kupeju, nato pa je stopil na hodnik. Ni še ugotovljeno, ali je po nesreči padel med vagone ali pa si je hotel prikrajšati pot ter je skočil z drvečega vlaka.

Vsi časopisi, domači ter inozemski pri Hinko SAX, Grajski trg.

m O Hrvatskem primorju bo predaval Josip S. Vrišnanin, ravnatelj Turističnega saveza in »Putnika« na Sušaku. Predavanje organizirata Jugoslovanski turing klub in Jadranska straža v Mariboru. 200 novih barvnih diapozitivov.

(70.000). V ubožni sklad bo pobleška občina iz svojih sredstev prispevala din 60.000 (50.000), za zaščito otrok in mla-dine din 5000 (nova postavka v letošnjem preračunu), podpora nezaposlenim znaša din 10.000 (lani isto), za podpore rodbi-nam vpoklicancev na orožne vaje pa je določenih 15.000 din (10.000).

Za nepredvidene izdatke je po preračunskem predlogu na razpolago din 17.000 (16.000) rezerve.

Dohodki za kritje preračunskih izdatkov se črpajo v glavnem iz občinskih do-klad in trošarin. Občinske doklade (43% od 671.623 din, kolikor znaša letošnja davčna podlaga) bodo prinesle din

288.883 (315.562), trošarine 347.700 din (314.500), razne občinske takse din 12.600 (din 19.900), dohodki občinskih posestev in podjetij 43.700 din (41.810), zaostali dolgi iz naslova ob-činskih posestev predstavljajo predviden dohodek din 12.300 din (46.926), razni dohodki pa 15.000 din (13.000).

Za ubožni sklad je določenih 65.500 din (58.200 din), od česar plača občina 60.000 din, ostalo pa se krije iz raznih daril, volil, glob itd. Za veterinarski sklad je predvidenih 29.250 din (18.700), preračun odkupnine osebnega dela (kuluk) pa predvideva 7500 din (10.000) dohodkov in prav toliko izdatkov.

Šoferji so si ustanovili organizacijo

V nedeljo popoldne je bil v Delavski zbornici ustanovni občni zbor podružni-ce Šofersko-kovinarske organizacije za Jugoslavijo, katerega je vodil predsednik pripravljalnega odbora g. Adolf Sarnic. Zborovanja se je udeležila večina mari-borskih poklicnih šoferjev, ki so sprejeli društvena pravila, odobrili namen orga-nizacije, o katerem smo že poročali, ter

si izvolili odbor: predsednik Adolf Sar-nic, podpredsednika Anton Simčič in Iv. Božej, tajnik Jože Pečecnik, blagajnik Edo Petelin, odborniki Alojz Rijavec, Ant. Božič, Edo Kocmut in Lovro Kozar, nad-zorni odbor Ivan Jezernik, Peter Črnica in Franjo Turk. Sklad Šofersko-kovinar-ske organizacije bo upravljal odbor: Iv. Jezernik, Anton Simčič in Anton Turk.

Spominski večer P. I. Čajkovskega

Na Ljudski univerzi je bil prirejen v spomin 100 letnice rojstva (7. maja 1840) večer Petra Ilija Čajkovskega. Uvodni nagovor je imel Karol Pahor. Nato je predaval o Čajkovskem Mariborčan dr. Dragotin Cvetko. Ob prikazovanju skladateljeve življenjske usode, dednih motivov, okolja, različnih glasbenih vpli-vov in pod. je karakteriziral vse kar je prinesel v glasbo svojevrstnega ustvari-telj »Patetične simfonije«, »Jevgenija Onjegina«, »Pikove dame« petero simfo-nij, baletne glasbe, suit, uvertur, komor-ne glasbe. Dr. Cvetko je karakteriziral vlogo Čajkovskega v svetovnem glasbe-nem ustvarjanju ter poudaril njegov sa-mostojen položaj nasproti »nacionalni petorici« (z Musorgskim in dr.) ter »inter-nacionalistom« (z Rubinsteinom). Združil je zapadno kompozitorsko tehniko z rusko čustvenostjo ter ustvaril poseben stil. Njegov vpliv je opazen še pri današnjih

ruskih kompozitorjih (na pr. Šostakovič). »Veliki izpovednik lastne notranjosti« je družil v sebi Rusa, Evropejca in svetov-ljana. Svojo karakterizacijo je dr. Cvet-ko opiral zlasti na ugotovitve Čajkovske-ga biografa Steina in na raziskavanja Ljapšina. — Skladbe Čajkovskega pa je izvajal na klavirju odlični pianist, visoke umetniške kvalitete, rektor Glasbene akademije Anton Trost (Scherzo, op. 2, št. 3, Nocturno op. 19, št. 4, Iz letnih ča-sov, Veliki klavirski solo iz koncertne fantazije za klavir in orkester, op. 65). Občinstvo, ki se je večera udeležilo v velikem številu, je predavatelja in piani-sta prisrčno sprejelo ter je pianist še dodal motiv iz »Jevgenija Onjegina«. Ve-čer je dokazal, da Čajkovski nima vne-tih častilcev samo v svoji domovini, kjer izdajajo njegove skladbe v milijonski na-kladi, ali pa drugod po svetu, temveč tu-di pri nas.

m Novinarski klub. Drevi ob 18. uri važna klubova seja v posebni sobi pri »Zamorcu«

m Ljudska univerza v Mariboru. V petek, 14. marca, bo predaval dr. Makso Gross-man, primarij iz Zagreba, o zelo aktualni temi »Angina pectoris« (srčni krč) — bič današnje dobe. Predavanje odličnega strokovnjaka je vzbudilo veliko zanimanje že v Zagrebu in se je moralo ponoviti. Skioptične slike.

m Materinski tečaj. Drevi ob 20. bo zaključno predavanje dr. Trstenjaka o te-mi »Reveži, grešniki, otroci in vzgoja«.

m Društvo starih upokojencev (enk) bivše Južne železnice v Mariboru bo imelo občni zbor v nedeljo, 16. marca, ob 15. uri »Pri zlatega konju« v Vetrinjski ulici. Za-radi zelo nujnega in važnega dnevnega re-da je zaželeno polnoštevilna udeležba.

* Pisarniške potrebščine, tiskovine pri Hinko SAX, Grajski trg.

m Ljudska univerza v Studencih pri Ma-riboru vlijudno vabi na predavanje g. Piv-ka Franca »o letalih in letalcih«. Pred predavanjem tedenske slike.

* Vaša sreča je v Vaših rokah! Infor-macije v »GRADU SREČE« Putnik — Ma-ribor.

m Koncert ljubljanskega tria preložen. Razne ovire so povzročile, da se more vršiti ta koncert šele v četrtek, 20. t. m.

m Vetrinjska ulica bo jutri v četrtek od 7.30 do 17. zaradi elektroinstalacijskih del za vozovni promet zaprta.

m Nabava škropiva za sadno drevje. Kdor je naročil potom mestnega poglavar-stva v Mariboru škropivo za sadno drevje po znižani ceni, naj ga prevzame pri Osrednji kmetijski zadruzi v Mariboru, Meljska 10, v petek, 14. marca, popoldne ali v soboto, 15. marca, dopoldne. Manipu-lacijska pristojbina za vsak kilogram škro-piva znaša 25 par.

m Sokol Maribor-matica vabi članstvo k predavanju g. Prekovška iz Slov. Bi-strice drevi ob 20 v Sokolskem domu.

m Mariborski preračunski predlog za dobo od 1. aprila do 31. decembra 1941, tolažil ji ga je ravnatelj mestnega knji-go-vodstva g. Barle. Sedaj je potrebna še odo-britev finančnega ministrstva v Beogradu, kamor je ravnatelj Barle s preračunom že odpotoval, za njim se bo pa odpeljal še v Beograd župa dr. Juvan.

m Kolesa krađejo. Slugi Mihalaču Vidu iz Minske ulice je nekdo odpeljal izpred neke trgovine v Čafovi ulici moško kolo znamke »Elfa« s števil. 2-24953 in 422922, vredno 1100 din. — Stevanu Blažu, pekov-skemu pomočniku iz Kettejeve ulice, je neznan dolgoprstež odpeljal izpred neke tovarne na Tezmem moško kolo znamke »Styria« z evid. števil. 2-23885.

m Večje tatvine so odkrili v skladišču in tkalnici Tekstilne družbe v Košakih, zmanjkalo je hlačevine in blaga za srajce v vrednosti okoli 9000 din. Uvedena je pre-iskava ter je bilo v zvezi s to tatvino že aretiranih šest oseb na Pobrežju.

m Z motorjem se je po nesreči zadrl v neki voz na cesti v Hočah 28letni Rudolf Uranjek, gostilničar v Pohorskem domu, ter si zlomil nogo, tako da so ga morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

* ISSK Maribor (zimski sport). Drevi ob 19. važen sestanek pri »Stiblerju. Pridite polnoštevilno!

optični predmeti?.. peteln

* Preiskusite tudi Vi enkrat svojo srečo! Podrobnosti izveste v »GRADU SREČE« Putnik — Maribor.

* Dospelo nove filmske razglednice v veliki izbiri nudi TISKOVNA DRUŽBA, Cankarjeva 1.

* Sokolsko društvo Maribor II. Pobrežje poziva svoje članstvo, da se udeleži preda-vanja, ki se vrši danes 12. III., ob 1/2 20. v Pobreški kinodvorani o temi: »Gospodar-ski in politični razvoj Evrope v zadnjih desetletjih«.

* Glasbeno društvo železničarskih de-lavcev in uslužbencev vabi svoje člane na občni zbor, dne 16. marca, ob pol 15. uri v dvorani hotela »Orel«. Odbor.

* Trdo kožo in kurja očesa odstranimo brez bolečin, »BATA«, Maribor.

* Inserati za vse časopise pri Hinko SAX, Grajski trg.

* Leposlovne tuje knjige v antikvarični razprodaji z 10 odst. popusta dobite v knjigarni TISKOVNE DRUŽBE, Cankar-jeva 1.

m Nočno lekarniško službo bosta vršili od 8. do vključno 14. marca lekarna pri Zamorcu, Gosposka 12, tel. 28-12, ter lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova 33, tel. 22-13.

Narodno gledališče

Sreda, 12. marca: zaprto.

Četrtek, 13. marca, ob 20.: »Razvaline živ-ljenja«. Red B.

Petek, 14. marca: zaprto.

Sobota, 15. marca, ob 20.: »Brez tretjega«. Izven. Nučičeva proslava.

Nedelja, 16. marca, ob 15.: »Habakuk«. Ob 20.: »Brez tretjega«. Red A.

Vstopnica za Nučičevo proslavo so že na razpolago pri dnevni blagajni. Sobotna proslava je izven. Igro »Brez tretjega« v tej zasedbi pa bodo dobili tudi abonenti in veljajo pri njihovih predstavah tudi bloki. Prvi abonma (A) pride takoj v nedeljo, 16. t. m., na vrsto, nadaljnja dva pa, čim dobita oba umetnika zopet dopust.

Kino v Mariboru

* ESPLANADE KINO. Do vključno sre-de planinski film »Sinovi gora«. Četrtek aktualni vefilm »Alarm na Sredozemskem morju«.

* GRAJSKI KINO. Danes sijani vefilm »Opereta«. Willy Forst, Maria Holst, Paul Hörbiger, Trude Marlen, Leo Slezak.

* UNION KINO. Do vključno četrta »Razcvetela roža«, prekrasni filmski igro-kaz iz življenja sv. Terezije iz Lisieuxa.

* KINO STUDENCI od 12 do 15. marca milijonski vefilm »Zadnji trgovec s su-znji« z Warner Baxter.

MALI OGLASI

SLUŽBO DOM

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

URADNICO

veščo knjigovodstva, sloven-ske, srbohrvaške in nemške korespondence, išče večje podjetje proti takojšnji name-stitvi. Uradnice s prakso ima-jo prednost. Ponudbe poslati pod »Stalna služba« na ogl-odd. »Večernika« 23858-2

VINIČAR

s 4 delavci se pod ugodnimi pogoji sprejme. Košaki 39.

23848-2

BRIVSKEGA POMOČNIKA

dobrega delavca, sprejme ta-kaj v stalno službo Novak, brivec, Maribor

23877-2

DAMSKA FRIZERKA

se sprejme pri Flieger Anto-nu, Maribor, Slovenska 7.

23866-2

MLINARJA

strokovno izučena, pridne-ga in poštenega sprejme ta-koj valjčni mlin »Jarše«, last. M. Osolin, Domžale. 23879-2

MLADO DEKLE

veščo vsakega dela, gre za postrežnico ali k otrokom do poldan. Naslov v oglasnem oddelku »Večernika«. 23867-2

SPOMNITE SE CMD!

Kupujem vse industrijske in obrtniške odpadke po sledečih cenah:

Staro železo od din 1.50 do din 2.—, strojna litina din 2.25, baker din 15.—, medenina din 12.—, svinec din 3.50, cink din 3.50. Cunje, mešane, žaklje-vine proste din 3.50, krojaški odpadki do din 30.—. Tekstilni odpadki: bom-baž, surove čiste niti din 23.—, barv. bombaževine niti din 11.—, umazane niti do din 5.—, volnene jopce in nogavice do din 24.—. Odpadki od tovarn za perilo, beli, čisti, do din 15.—, barvani do din 9.—, papir od aktov in tiskarn do din 1.40 za kilogram. — Nakupovalci imajo še posebne procente. Zahtevajte cene! Ne poslušajte raznih prekupčevalcev po ulicah, prepričajte se osebno! — Vse te predmete prodaste po najboljših cenah pri znani trdku

Veletrgovina s surovinami SLUGA IVAN, MARIBOR, Tržaška cesta 22
TELEFON 2272

VAJENCI-(KE)

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

UČENEC

star 15 let, se želi izučiti avtomehanične, ključavničarske ali električne obrti. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

23864-4

SOBO ODDA

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

Lepo

OPREMLJENA SOBA

strogo separirana, se odda takoj. Meljska cesta 29-I.

23495-8

LOKAL

do 20 besed 20 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din

MESARIJA

na prvovrstni točki se radi smrtnega slučaja za 2600 din takoj proda. Vprašati Maribor, Aleksandrova cesta 61, pritličje, levo.

23881-10

POSEST

do 20 besed 20 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din

NEODENDRIN, MIXDRIN,

žvepleno-apnena brozga. Žveplo bakreno apno in druga sredstva proti sadnim škodljivcem nadalje apneni prah. Nitrofoskal in druga gnojila oddaja Kmetijska družba — Meljska cesta, tel. 20—83.

23038-11

Prodam

POSESTVO

4 orale, hiša, gospodarsko poslopje za 90.000 din. Rače 168

23830-11

Prodam

POSESTVO

z živino in ostalim inventarjem, 35 pralov zemlje Slovenja vas 6, p. Ptulj. 23654-11

Oglašujte!**POSESTVO**

12 orolov, cena 90.000 din, v bližini Slov. Bistrice—Poljskave, prodam. Nadaljnje informacije: Kralja Petra cesta 75, Studenci pri Mariboru

23670-11

STAVBENE PARCELE

ugodno naprodaj v Sp. Dobravi, ob Maistrovi ulici. Poizvedbe Tržaška 46, Mešiček

23875-11

POSESTVO

v Ormožu naprodaj za malo tovarniško podjetje ali za upo kojenca. Vprašati Maribor, Tomšičev drevored 8, pritličje.

23880-11

OBRTI - TRGOVINA

do 20 besed 20 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din

TRGOVCI!

Cvetlični med, vosek in la. orehova jedra kupite najceneje v Medarni, Ljubljana, Židovska ulica 15.

22541-13

Prima

KUHANO MASLO

din 45.—, franko Maribor, prodam. Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

23872-13

Vse

SLIKARSKÉ POTREBŠČINE

kakor barve, lake, firnež, karbolinei, parketne paste, prašek proti moljem »Mortomol« dobite najceneje pri Franjo H a n l, Orožnova 3.

23868-13

JABOLKA

mošančke in bobovec prodaja Novačan v Košakih.

23849-13

STROJI

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

Singer

SIVALNI STROJ

skoraj nov, in aparat za enlanje naprodaj Naslov v ogl. odd. »Večernika«.

23852-14

POHIŠTVO-OPREMA

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

Prodam

MIZE

kopalno kad, posteljo in druge stvari Maistrova 26-I, od 15.—17. ure.

23874-17

RAZLIČNO POHIŠTVO

rabljeno, se prodaja. Vodnikov trg 3b

23859-17

ŽENSKI KOTIČEK

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

MODRČKI

stezniki, rokavice, nogavice, damsko perilo najceneje pri Š Ketš-u Stalna 1.

11406-18

BARVANJE LAS

TRAJNI KODRI z najnovejšim aparatom in preparatom z garancijo po nižjih cenah. Salon Mra-kič, Maribor Koroška c. 7.

22749-18

VOZILA

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

MOŠKO KOLO

znamke »Wanderer«, dobro ohranjeno, poceni naprodaj pri F. Breznik, Betnavska cesta 66.

23878-22

Prodam dobro ohranjeno

MOŠKO KOLO

Zg. Radvanje 61.

23873-22

Globok

OTROŠKI VOZIČEK

naprodaj, Meljska cesta 48-I, levo.

23871-22

OPOZORILA

do 20 besed 20 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din

NAZNANILO.

Preselil sem svojo krojaško delavnico iz Aleksandrove c. v Jurčičevo ul. 4-I. Vsem drž. nameščencem 10 odst. po zusti Krojaški salon Jakob Erbus.

21798—25

IZGUBLJENO

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

Izgubil se je

»FOKS«

bel, s črno liso na hrbtu. Javiti, prosim, Železničarska 21

23865-27

RAZNO

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

VEVERICE, DIHURJE, LISICE

kune, zajce in vse ostale vrste divjačin kupujem po najvišjih dnevnih cenah. Sprejemam v strojenje in barvanje. Peter Semko, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

20774-28

P
O
Z
O
RN
O
V
O
S
T

Preobrat v trajnih kodrih na aparatu model 1941-1942. Najuspešnejši aparat z orig. preparatom za vse vrste las 8—10 mes. pismena garancija. Vse informacije brez obvezno v najmoderneje higiensko urejenem salonu v Mariboru

Anton Veselko

DVORŽAKOVA C. 10 nasproti kav. »Orient«

STANOVANJE ODDA

do 20 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din

STANOVANJE

2 sobi in kuhinjo, takoj oddam. Kettejeva 24, Maribor

23876-5

Zlato in srebro.

prihajante, zastavljajne listke išče nujno za nakup

M. Ilgeriev sin.

Maribor, Gosposka 15

Frizerski salon „Pavla“

Trajni kodri samo pri Pavli, specialiteta trajne, brez vodne ondulacije, 6mesečna pismena garancija. Najmodernejši salon. Najboljša postrežba po nižjih cenah. Salon „Pavla“ Koroška 8

Salva

VEGETABILNO PARNO KUPANJE ZA LICE

Dobite v vsaki strokovni trgovini.

V imenu vseh sorodnikov naznanjam tužno vest, da se je po nesrečnem naključju smrtno ponorečil moj predragi mož, sin, zet, svak, gospod

Zdravko Gobec

trgovski potnik

star 36 let. Pogreb blagopokojnega bo v četrtek dne 13. marca ob 16. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Maribor, Studenci, Beograd, Jurkloster, Razvanje dne 12. marca 1941.

Zalujoča rodbina: Elza Gobec, soproga; Gobec Drago in Agnes, starši; Kocijančič Franc, Ana, tasta; Gobec Radovan in Mirko, brata; Gobec Sonja, Elza, Kocijančič Franc, Terezija, svaki; Ivana, Mirko, Mitja, nečaki; Vohl, Wergles, Podlessek, Srot in ostalo sorodstvo. Prosi se za tiho sožalje.

„Grad sreče“**PUTNIK, Maribor-grad, Tel. 21-22 in 21-29****glavna kolektura državne razredne loterije**začne s prodajo srečk za I. razred 42. kola dne 18. marca 1941
Vljudno Vas vabimo, da čimprej naročite Vaše srečke.
Izrežite spodnjo naročilnico in jo še danes odpošljite na naš naslov!
Zamislite se v lepo vsoto . . .**Din 65.000.000.—**

Tukaj odrezati!

in odločite se!

Glavna kolektura državne razredne loterije**»GRAD SREČE«****Putnik, Maribor****MARIBOR****Grad**

Naročam pri Vas sledeče srečke za 42. kolo:

..... komad 1/2 po din 100.— za razred

..... komad 1/4 po din 50.— za razred

S srečkami mi pošljite tudi Vašo položnico

Citljiv podpis

Točen naslov